GER

106

Februar 2020

Dansk Mongolsk Selskab

Ger 106
31. årgang – februar 2020

ISSN 0905-9504

Ger er medlemsblad for Dansk Mongolsk Selskab. Bladet udkommer februar, maj, september.

Redaktion:
Jan Koed (ans.)
jk@cadaid.dk
Rolf Gilberg
Bulgan Njama
Bettina Gram

Tryk: Green Graphic ApS

Oplag: 200 eks.

Oplysninger om adresseændringer og leveringsproblemer meddeles til kassereren.

DANSK MONGOLSK SELSKAB

Formål:
(a) at fremme og udbrede kendskabet i Danmark til mongolerne og deres kultur, især i mongolernes kerneområder i Mongoliet, Kina og Rusland,

(b) at udgive skrifter om mongolerne,

(c) at være samlingsorgan for personer, der interesserer sig for mongoler og deres forhold,

(d) at fremme og udvikle forbindelserne mellem befolkningen i Danmark og mongolerne og

(e) at støtte kulturelt arbejde blandt mongoler og skabe forbindelser mellem videnskabelige, kulturelle, faglige og folkelige organisationer i de respektive lande.

Dansk Mongolsk Selskab

Æresmedlemmer:
HKH Kronprins Frederik
Søren Haslund-Christensen
Rolf Gilberg

Bestyrelse:
Elisabeth V. Friis (næstformand)
Anita Garbers
Bettina Gram (sekretær)
Michael Haslund-Christensen
Lars Højer
Jan Koed (kasserer)
Bulgan Njama (formand)
Chuka Ringgaard (sup.)
Henrik Bo Thrane
Chalotte Vad

Hjemmeside:
www.danskmongolskselskab.dk

Bankkonto: (1551) 784-1582
MobilePay: 83554

Selskabets adresser:
Sekretær: Bettina Gram
Kastrupvej 90, 1.mf.
2300 København S
tel: 2887 6887
email:
bettinahgram@hotmail.com

Kasserer: Jan Koed
Clara Pontoppidans Vej 41
2500 Valby
tel: 2342 1128
email: jk@cadaid.dk

NGO-projekter:
Bulgan Njama
Fuglebo 2
2000 Frederiksberg
tel: 2613 2106
email: njambu@hotmail.com
I Mongoliet:
nts@magicnet.mn

Medlemskab:
Kontingent:
200 kr. pr. kalenderår for personligt medlemskab.
300 kr. for husstandsmedlemskab.
600 kr. for firmamedlemskab.

Tillæg for medlemmer bosat i udlandet: 50 kr.

Nye medlemmer indmeldes via hjemmesiden under menupunktet *Bliv medlem*.

Torsdag 26. september 2019 ankom en gruppe på ni unge mongolske mediefolk til Københavns Hovedbanegård. Med sig bragte de udstyr til at producere indslag til bl.a. den mongolske public-service-kanal 'Edutainment TV'. Blandt emnerne var den danske cykelkultur, børneopdragelse og pædagogik, boligformer- og fællesskaber. Udsendelserne fik stor opmærksomhed i Mongoliet.
Foto: Bulgan Njama

Indhold

Glædelig Tsagaan Sar 3
Transit gennem Mongoliet 4
Gammelt blæseinstrument nær udryddelse 10
En moderne ger 12
Kirgiserne i Zoologisk Have - II 13
Aktuelt 21
Tre historiske bygninger skal renoveres 22
Nyt koncept for benzintanke 23
Minedrift standset i naturreservat 24
800 år Karakorum markeres 25
DMS nyt 26

Glædelig Tsagaan Sar

Mongoler har en skik med at udveksle snusflasker som en del af deres hilseritual. *Khoorog* kaldes det.

Når der er gæstebesøg, tager herren i huset sin snusflaske frem og hilser på gæsterne efter tur. Han holder flasken i sin højre hånd og rækker den ud mod gæsten, som hvis han skulle give et håndtryk, samtidig med at venstre hånd holdes under højre albue. Gæsten modtager flasken på samme måde, åbner den på klem for at indsnuse duften af den liflige snus. Derpå aftages låget, hvor der er påmonteret en lille spatel, og en lille mængde snus lægges ud på håndryggen og sniffes op i næsen.

Snus bliver brugt ved Tsagaan Sar, Naadam, helligdage, bryllupper, begravelser og ved andre mærkedage, og når man mødes med familie og venner, man ikke har set i lang tid. ■

Transit gennem Mongoliet

Silkevejen eller Silkeruten er betegnelsen for en handelsrute, som gik igennem Centralasien og Sydøstasien helt til Kina, Korea og Japan. Den havde sit opsving i år 200, men var helt op til det 14. århundrede, hvor man efterhånden selv kunne fremstille silken i Europa, en vigtig handelsrute. Lasten dengang blev transporteret med karavaner af lastede kameler, men efterhånden også med skib, da man opdagede søvejen til Indien.

Med fuldførelsen af Den transsibiriske Jernbane i 1905, som endte i Vladivostok og siden blev forlænget ned mod Beijing, blev der skabt en sporforbindelse mellem Asien og Rusland. Inden da var der sporforbindelse fra Moskva til Europa. Den transsibiriske Jernbane blev senere Sovjetunionens vigtigste transportvej og er siden blevet udbygget og elektrificeret.

Den nye Silkerute

Den første container blev afsendt ad Den transsiberiske Jernbane tilbage i 1973, men det var først i oktober 2008, at de første planlagte containertog afgik fra Xiangtang til Hamburg. Det var *Deutsche Bahn* (DB), som dermed fik udviklet den eurasiatiske landbro som en alternativ transportform til containerskibe.

Selvom det først var 3 år senere i 2011, at DB tilbød en regelmæssig service mellem Chongqing i Kina og Duisburg i Tyskland, var der al mulig grund til at fejre 10 års jubilæet i 2018.

Containertrafikken med tog har vist sig at være bæredygtig, den er i kraftig vækst, og stadig flere operatører og kunder kommer til. DB regner med at kunne nå målet med at transportere 100.000 standardcontainere i 2020.

Siden har flere andre europæiske byer som Wien og Madrid fået etableret jernbanegodsforbindelser med Kina, senest er f.eks. London koblet på en direkte forbindelse.

Den ene af to nordlige ruter for containertog mellem Kina og Europa går gennem Mongoliet. Her trækkes togene primært af russiskbyggede diesellokomotiver som dette dobbeltlokomotiv type 2TE116 nord for Ulaanbaatar 31.05.19. Foto: Johs. Damsgaard Hansen

Hovedbanegården i Ulaanbaatar er ganske monumental. Til højre er et gennemgående containertog på vej sydover mod den kinesiske grænse 10.09.12.
Foto: Jan Koed

Transporttiden med bane er også faldet: fra de første transporter som kunne tage helt op til 36 dage, og altså længere tid end med skib, senere 24-26 dage, er de nu nede på 11-16 dage. Transporttiden til søs, alt efter ruten, er på ca. 30-35 dage, og afstanden – hvis man ikke kan sejle igennem Suezkanalen – er på 24.000 km.

Skibstrafikken har måske en lille trumf i ærmet. Hvis Nordøstpassagen bliver mere passabel, end den er nu, hvor der kun kan sejles i 3 måneder om året, kan sejltiden nedbringes til 25-26 dage. Det kinesiske rederi *Cosco* har sendt flere skibe igennem på denne rute, og Mærsk sendte containerskibet *Maersk Venta* på en prøvesejlads i september 2018 gennem Beringstrædet.

Besparelserne kan dog blive spist op af øgede omkostninger til forstærkning af skrog og risiko for en afbrudt rejse eller assistance fra isbrydere.

Belt and Road Initiative

Men … for der er et men: containertog fra Kina til Europa ville aldrig have nået det niveau, som det har i dag uden en massiv investering fra kinesisk side. I 2013 fremlagde Kina det omfattende *Belt and Road Initiative* (BRI), hvor Kina ville investere, hvad der svarer til 5.000 mia. kr., som skal sikre, at op mod 80 lande – med lån fra Kina – opbygger et net af havne, jernbaner og veje til at forbinde Kina med resten af verden. Et projekt som har vakt bekymring i de vestlige lande over den indflydelse, som Kina kan få.

BRI er en del af den vækststrategi som opstod efter massakren på Den himmelske Freds Plads med Jiang Zemin, som kontrollerede partiet fra 1989 til 2002, og hvor Kina oplevede en voldsom økonomisk vækst baseret på økonomiske reformer. Denne vækst fortsatte under Hu Jintau, som med blødere magtinstrumenter, investeringer og diplomati stod for at genrejse Kina som verdensmagt.

Xi Jinping, som har været præsident siden 2012, har også set betydningen af at holde væksten, en vækst der i de senere år dog har været faldende. Det skyldes bl.a., at middelklassen i Kina voksede eksplosivt og dermed lønningerne og levestandarden. Det har igen betydet, at mange jobs er forsvundet i den kinesiske industri; arbejdspladser er f.eks. flyttet til Vietnam, hvor arbejdskraften er billigere.

To hovedruter forbinder Kina med Europa ad jernbanevejen. Afstanden svinger mellem 10.000 km og 12.000 km, og turen varer mellem 11 og 16 dage.

Tegn.: DB AG

Kinas storbyer har været samlet omkring de store udskibningshavne, hvilket har betydet en ufattelig koncentration af industri – og dermed arbejdspladser – som har ført til stigende priser på boligmarkedet og dermed krav om højere løn.

For virksomhederne tæt ved havnebyerne har der måske ikke været tvivl om, at søvejen var den eneste reelle mulighed for at fragte varer til Europa. Men for de mange byer inde i landet, har beliggenheden besværliggjort og fordyret transporten.

F.eks. skal varer fra Chengdu, en by med små 15 mio. indbyggere, fragtes 2.000 km til en havneby, hvilket har været en ekstra omkostning og skævvredet landet. Derfor investerer kineserne nationalt mange milliarder renminbi (CNY) på at forbedre infrastrukturen, herunder skinner og terminaler.

For nogle byer har det betydet en ufattelig vækst; på få årtier er byen Lanzhou vokset fra under 200.000 til mere end 3 mio. indbyggere. Den store plan er således, at hele Kina bliver koblet på et skinnenet, som bogstavelig talt kan sende varerne ud ad bagdøren. Og det betyder, at 35 byer i dag er koblet op på et netværk, hvor containertog kan køre mod Europa.

Ruten

Containertogene kører hovedsageligt via to ruter, den nordlige som bruger den transsibiriske jernbane og løber nord for Mongoliet, mens den sydlige rute løber gennem Kasakhstan, Hviderusland og Rusland. Afstandene varierer fra 10.000 til 12.000 km.

En af udfordringerne er, at hvor Kina har normalspor på 1.435 mm, som vi kender det, så bruger man bredspor på 1.520 mm i Mongoliet, Kasakhstan, Rusland og Hviderusland, og det bevirker to omladninger af containere.

Man har rullende materiel, som kan køre på begge sportyper, men det kræver vogne, hvor sporvidden kan ændres, ligesom det kræver noget udstyr på terminalen, alt sammen en fordyrende omkostning. Selve arbejdsgangen med at ændre sporvidden tager under et minut pr. vogn.

Omladningerne foregår ved Zamyn Uud/Erlian ved den mongolsk-kinesiske grænse og ved Zabaykalsk/Manzhouli ved den kinesisk-russiske grænse eller også i Dostyk/Alashankou ved den kinesisk-kasakhiske grænse. I Brest på grænsen mellem Hviderusland og Polen skifter man til europæisk sporvidde, og herfra fragtes containerne videre eller omlades til lastbiler.

Én af forudsætningerne for at gøre transporten effektiv og rentabel er, at man – de forskellige baneforvaltninger imellem – har standardiserede fragtformaliteter, håndteringsprocesser og toldprocedurer.

Og det er store afstande, vi snakker om, alene indenfor Kinas grænse kører toget i 5 dage fra Yiwu og cirka det samme i Kasakhstan; her bruges der ca. 20 lokomotivførere eller 10 *crews* på at gennemføre transporten.

Indholdet

I de senere år, og i takt med den stigende levestandard i Kina, er eksporten mod øst af dyre forbrugsvarer steget kraftigt. I Danmark er en af spillerne på Kina-togene det norsk-danske transportfirma, *Tschudi*. Her fortæller logistikchefen Toomas Vana i Estland, at værdien af godstransport med containertog steg i første halvdel af 2017 med 144% sammenlignet med samme periode i 2016.

Tschudis hovedfokus er egentlig ikke Kina, men CIS-landene, altså Rusland og de tidligere Sovjetrepublikker. Ikke desto mindre har man åbnet et kontor i Qingdao ved

Et containertog er her på vej gennem de frodige dale ved Shatanga små 300 km nord for Ulaanbaatar 31.05.19.
Foto: Johs. Damsgaard Hansen

østkysten, og *Tschudi* tilbyder nu transporter direkte fra bl.a. Oslo, Fredericia, Rotterdam og Harwich. Toomas Vana fortæller, at der transporteres specielt fremstillede varer, reservedele til biler, industrianlæg, men også fødevarer af en bedre kvalitet.

En anden stor Kinaoperatør er DSV, som tilbyder 20 ugentlige afgange fra syv storbyer eller baneterminaler, herunder Shanghai i Kina, hvilket for kunden giver en stor fleksibilitet. DSV reklamerer med at kunne transportere gods hjem fra hele Kina på 16-21 dage.

Fragten pr. containertog er stadig dyrere end med søtransport, og udfordringerne for jernbaneforbindelsen har været at kunne fylde containerne op fra vest mod øst. I starten måtte man sende tomme vogne retur, mens de tomme containere blev sendt med den billigere søtransport.

I november 2018 rapporterede *China Railway Corporation* (CRC), at mere end 3.000 containertog havde kørt mellem de to kontinenter siden begyndelsen af 2017, hvilket oversteg summen for de foregående 6 år. CRC betjener 35 byer i Kina med 34 destinationer i Europa. Et mål var, at 50.000 tog fra 2021 skulle tage turen, et tal der med den nuværende kapacitet på den ofte enkeltsporede strækning nok ikke er realistisk.

Kød og grønt til Kina

Kineserne er specielt glade for det danske svinekød, så siden 1998 har man eksporteret fersk kød til Kina, ja hele Asien. *Danish Crown's* største marked er Kina. De sender i dag en container af sted i timen alle årets 365 dage, dvs. at man kunne fylde en togstamme hver tredje dag. De bedste udskæringer af grisen – som der er en øget efterspørgsel efter – er dem, som man prøver at sende med den dyrere, men også tidsmæssigt kortere jernbanetransport, frem for skibe.

I skrivende stund har Italien indgået en aftale med Kina om lån til investeringer i havne og terminaler samt jernbaner, og det vil betyde en øget handel landene imellem, for Italiens vedkommende eksport af konsumvarer såsom frugt, oliven og vin.

Det gør sig også gældende for Spanien. Her har man et direkte tog med varer fra Kina – og retur – madvarer, oliven og vin. Vin sendes både som bulkvare – her var væksten fra 2016 til 2017 på 36% – mens vin tappet i Spanien på flaske oplevede en vækst på 34%.

Når togene ruller over grænsen til Spanien, skifter man atter til bredspor for anden gang, men så har man også gennemført verdens længste togtur på 13.000 km.

De forskellige operatører, som før nævnt, tilbyder kunderne en del af en ugentlig LCL (mindre containerlast) fra Kina. LCL forsendelser er mindre volumen-gods fra flere

I Kina findes adskillige containerterminaler, der indgår i forbindelsen til Europa. Her rangeres ved containerkranerne i Xian 18.11.18. Foto: DB AG / Oliver Lang

forskellige afskibere, samlet inde i en enkelt container. Kunden betaler en lavere sats end en fuld container og nyder godt af en sikkerhed, der forhindrer tyveri.

Deutsche Bahn tilbyder også plads i containertogene, selvom de bare skal transportere en enkelt container eller en enkelt kasse. Dette forbedrer kapacitetsudnyttelsen af toget og giver også mindre kunder mulighed for at transportere deres fragt ad den nye silkerute. Og på den måde måske få fodfæste blandt milliarder af forbrugere.

En vigtig del af DB's transporter er autodele til forskellige bilproducenter fra Leipzig og Regensburg til Shenyang og Beijing. De mange autodele er nødvendige for at fremstille biler til det kinesiske marked.

Togene

Togstammerne består af op til 42 bærevogne i såkaldte heltog med alverdens forskellige containere, men i nogle, f.eks. containertoget fra Yiwu til London, er de 42 containere ens. Der stilles store krav til materiellet, alt efter årstiden og topografien svinger temperaturen fra -40 til +40° C.

Ud over at Kasakhstan får opgraderet deres jernbanenet med midler fra Kina, har vestlige fabrikker også set mulighederne. *Alstom* har etableret to virksomheder, en lokomotivfabrik og et vedligeholdelsescenter med samlet 600 ansatte.

Man fabrikerer to typer, det store godstogslokomotiv Prima T8 (AZ8A), der med sine otte aksler er et af de mest kraftfulde elektriske lokomotiver i verden. Denne model er et todelt godstogslokomotiv, der er i stand til at trække op til 9.000 ton og køre 120 km/t. Det er designet til at fungere i temperaturer fra -25 til 50° C.

Lillesøsteren Prima M4 er bygget til at trække passagertog. Begge lokomotiver bliver også leveret til Det aserbajdsjanske Jernbaneselskab ADY med henholdsvis 40 og 10 enheder. I Kina har man ca. 21.000 lokomotiver, hvoraf mere end 55% er elektriske.

Jernbanetransport er attraktivt og er en mere miljøvenlig form for transport end fly- og skibsfragt. Den moderne silkerute er sat på skinner, hvilket giver meget kortere rejsetider mellem kontinenterne. Og med et stadig mere omfattende net af byer og terminaler, både i Europa og Asien, gør man det muligt at transportere containere hurtigt og sikkert til andre destinationer, så snart de kommer til deres første destination i hjertet af Europa eller Kina. ■

Rolf Brems

Artiklen blev første gang publiceret i tidsskriftet *Jernbanen* 4, aug. 2019, udgivet af Dansk Jernbane-Klub. Se endvidere Ger 68, feb. 2008.

Gammelt blæseinstrumentet nær udryddelse

Det nationale blæseinstrument *tsuur* blev i 2009 optaget på UNESCO's liste over immateriel kulturarv, der kræver særlig beskyttelse. Traditionen er gået i arv fra generation til generation og er derfor i særlig grad udsat for at forsvinde. Vi interviewede tsuurspilleren B. Naranbat om instrumentet, som blev skabt i oldtiden, og som gennem årtusinder har været en fast del af nomadernes og hyrdernes egenartede kultur.

Fortæl os venligst lidt om tsuurens oprindelse og særlige egenskaber.

Tsuuren var meget udbredt blandt befolkningen i Uriankhai. Det var et højtelsket instrument, som gav folket en fornemmelse af at være forbundet med naturen. Tsuurmusikken er uadskilleligt knyttet til befolkningen i Uriankhai, da den udspringer af en tusindårig praksis med at tilbede naturen og dens skytsånder ved at efterligne naturens lyde. En af de mest kendte melodier »Even-flodens strømme« er et eksempel på denne tilbedelse af naturen, som har en direkte indflydelse på menneskers liv. Desværre er man i Uriankhai-befolkningen stort set holdt op med at spille på tsuur i løbet af de seneste 30-40 år på grund af kulturel undertrykkelse og andre forhold, der har påvirket den traditionsrige kultur.

Min bedstefar Narantsogt var søn af den berømte tsuurspiller Paarai. Han lærte sine børn og nogle af sine elever at spille tsuur for på denne måde at videregive traditionen til den næste generation. Hvis han ikke havde undervist dem, var tsuuren måske forsvundet fra Mongoliet.

I 2016 skete der yderligere det, at tsuuren blev defineret som et økomusisk instrument ved Den internationale Tsuur-Festival og Symposium i Ulaanbaatar.

Instrumentets navn kan henføres til et ekko eller på mongolsk *tsuurai* som en naturlyd. Det er et lodret holdt, rørformet træblæseinstrument med tre fingerhuller. Det er svært at blæse på. Når man på en behersket måde blæser i det helt nede fra bughulen, dannes der en blød fløjtetone og ved at tilføje en lang kontinuerlig *uu*-stemme, kommer det til at lyde som strubesang. På denne måde er det muligt at frembringe melodier, der efterligner en rivende flod eller hestens galop. Tendensen henimod at spille moderne melodier på tsuuren er voksende, men man bør holde fast i den traditionelle måde at spille på.

Jeg har hørt, at tsuuren bruges til at udføre særlige ritualer med. Hvilke muligheder rummer tsuuren?

Tsuurmelodierne blev komponeret af mongoler. Melodierne rummer deres egne legender og sædvaner som fx tilbedelse af bjergene, den blå himmel, regn og godt vejr for at komme helskindede gennem tørke eller hårde vintre. De kan bruges til at bede om familieforøgelse og forudsige fremtiden. Min bedstefar Narantsogt hørte til blandt de musikere, der kunne spå om fremtiden på grundlag af tsuurmusikken; musikologen ph.d. J. Enebish har skrevet om ham i sin bog. Tsuurinstrumentet vil miste sin sjæl, hvis det adskilles fra sine traditioner og skikke. Siden de første tider har mongoler haft den opfattelse, at det er gavnligt for familien at fremsige et episk digt og spille tsuurmusik.

Det lyder mærkeligt, at man på baggrund af en tsuur kan spå om fremtiden. Har De prøvet at udføre ritualer som Deres bedstefar?

Jeg forsøger at bevare og genoplive forfædrenes traditioner. Min far Buyandelger kommer også med spådomme på baggrund af tsuuren. Generelt er profetien om de 41 stene populær blandt uriankhanerne. Jeg

Tsuurspilleren Bold til venstre sammen med sin elev. Foto: Otgonbayar Chuluunbaatar

tror, at der er en forbindelse mellem stenprofetien og tsuuren. Afhængig af tsuurrytmen kunne tsuurspilleren sige noget om folks liv, og hvad de skulle tage højde for i fremtiden.

Er kendskabet til tsuurmusikken i tilbagegang?

Min bedstefar lærte os at fremstille instrumentet, som nogle få fabrikker, der producerer musikinstrumenter, efterligner. Tsuuren er sædvanligvis fremstillet af rabarber og ibenholt. I gamle dage havde mongolerne deres tsuur med i krig, hvor de brugte dens specielle lyd til at give tegn til hinanden. Det er videnskabeligt fastslået som en historisk kendsgerning, at der blev tilføjet 18 melodier til militærmusikken under Xiongnu-æraen. I dag bliver der spillet på tsuur af tuvinerne og blandt Uriankhaifolket i Shinjaan. Også kasakherne, som har været naboer til os i århundreder, lærte at spille på tsuur. Selv om den i perioder har været sjælden, har musikken været spredt over et stort område.

Hvordan går det med repertoiret? Er det muligt at komponere nye melodier?

Alle som tilegner sig musikken kan komponere en melodi. Der findes kun 40 kendte melodier bevaret hos uriankhai, hvilket gør denne kunstform meget udsat for at blive udryddet.

Hvor mange mennesker spiller på tsuur i dag?

Det tager lang tid at sætte sig ind i tsuurmusikken. Jo mere dæmpet man blæser, jo kraftigere lyder det. Siden jeg grundlagde Foreningen Khunnu Tsuur i 2006, har jeg undervist i Bayan-Ölgii, Khovd, Ulaanbaatar og Erdenet. I dag er der næsten 100 personer, der spiller på tsuur, eller gør forsøget. Desuden underviser G. Nyamjantsan på Mongoliets Statskonservatorium og N. Sanjaadorj på Mongoliets Statsuniversitet for Kunst og Kultur og bidrager dermed til at professionalisere musikken. Det har bevirket, at antallet af mennesker med interesse for at lære at spille på tsuur er voksende.

Lige siden den mongolske, traditionelle tsuur blev optaget på UNESCO's liste over immateriel kulturarv i 2009, og Mongoliets regering iværksatte et nationalt tsuurprogram i 2014, er befolkningens respekt for tsuuren voksende. ■

Artiklen blev bragt i *The Mongol Messenger* 27.04.18, side 7. Oversættelse: Jan Koed

En moderne ger

Amazing Modern Yurt is A Design Marvel
YouTube: www.youtube.com/watch?v=f05NYU3kmFs
Bryce Langston. Zyia Pictures 2019. 18 min.

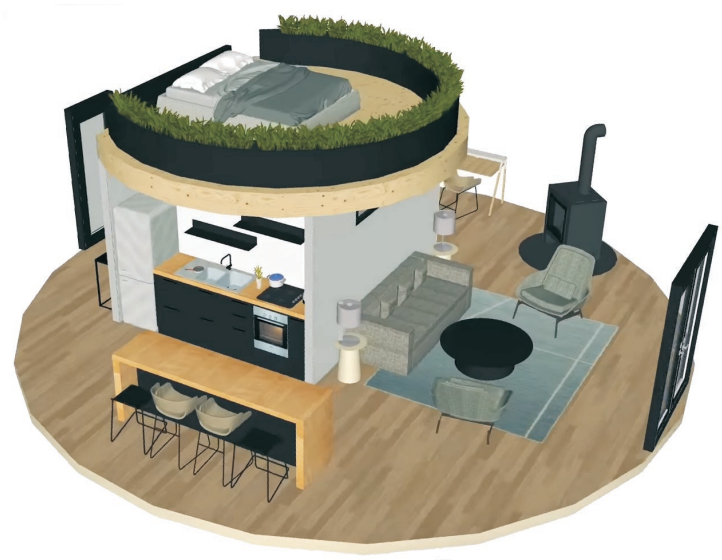

Zach og Nicole fortæller engageret om deres selvbyggeri. Stillfotos fra videoen

På *YouTube* præsenterer Bryce Langston en serie videoer, han kalder *Living Big In A Tiny House*. Et af hans programmer hedder *Amazing Modern Yurt Is A Design Marvel*.

I det nordvestlige USA, Portland Oregon, bor et ungt par, Nicole og Zach, som har ladet sig inspirere af ideen om en ger. De har bygget en rund bolig på en platform (9 meter i diameter) som en ger i overstørrelse med vinduer og høj nok til at have en rigtig dør i normal højde. Gittervæggen er fastmonteret på platformen, og stærke bjælker holder taget, som ender i en plastkuppel.

Man træder ind ad en fransk dobbeltdør til et sofaarrangement. Kvadratet, hvor ildstedet plejer at være midt i geren, er omdannet til et kvadratisk rum, som indeholder et moderne, komplet udstyret badeværelse. Oven på badeværelset ligger en rund platform, som ikke rører vægge eller tag, og hvor dobbeltsengen står. Det er »soveværelset«. Der er monteret en kant på den runde platform, som er beplantet med grønne planter.

I modsætning til en »rigtig« ger har parret valgt at indrette et moderne køkken i den modsatte side af geren. Hvor køkkenet normalt ville befinde sig, er der anbragt en brændeovn med udvendig skorsten monteret på siden af geren og ikke op gennem røgåbningen (som ikke findes).

De traditionelle gittervægge har de bevaret synlige indvendigt. Udvendigt er »geren« beklædt med noget vandafvisende stof. Om der findes nogen form for isolering, kan man ikke se. Men for bedre at forstå ideen, se filmen, som viser det hele og forklarer det meste. ■

Rolf Gilberg

Kunne du tænke dig selv at bygge en moderne ger, kan det anbefales at konsultere hjemmesiden: doityurtself.com.

Kirgiserne i Zoologisk Have - II

Omkring år 1900 var det på mode at indforskrive repræsentanter for fremmede folkeslag til at optræde i europæiske forlystelsesparker. Hensigten med denne udstilling af etniske minoriterer var en blanding af folkeoplysning og underholdning med et godt øje til de kommercielle muligheder. Det fremgår tydeligt af Politikens tætte dækning af kirgisernes ophold i Danmark i sommeren 1900, at der var en stor interesse i samtiden for eksotiske folkeslag fra fremmede lande.

POLITIKEN.
Torsdagen den 15de Marts.

Da vi for en Maaned eller to siden var i zoologisk Have, laa der Is i alle Gangene og over Isen et Par Tommer Vand. I dette Vand vadede Direktør Schiøtt om og udviklede sine Fremtidsplaner. …

Den store Kirgiserkaravane, som vi forlængst har omtalt, bliver for zoologisk Have Sommerens Hovedbegivenhed. Hr. Schiøtt, der for Øjeblikket løber Storm mod forskellige Overleveringer indenfor Administrationen, og som vistnok har adskillig Modstand at overvinde, siges imidlertid at have allieret sig med et af Bestyrelsens mere rørlige og indflydelsesrige Medlemmer og venter efterhaanden at se ogsaa sine Bestræbelser for at reformere gaa sejrrige og lavrbærsmykkede ud af Kampen.

– Det er en svær Energi, der er i ham! siger Hr. Kehlet, hvem vi træffer ensomt vandrende om i den store, tomme Restaurationssal. Forleden sad han allerede paa Kontoret Klokken seks! Det var rart, om han kunde faa noget ud af Haven. Foreløbig har Restaurationen kostet mig en 25,000 Kr. Men Direktør Schiøtt har lovet mig, at jeg skal faa dem allesammen igen til Sommer. Blot vi faar et Par Hundredtusinde Mennesker flere herind end ellers!

…

Moustache.

POLITIKEN.
Torsdagen den 17de Maj.

Zoologisk Have. Da Kirgiserkaravanen ikke kommer før efter Pinse, har man engageret H. Batty med det store Bjørnenummer til to daglige Forestillinger Kl. 3 og 6.

POLITIKEN.
Torsdagen den 31te Maj.

Kirgiserkaravanen. Den store Kirgiserkaravane, paa hvilken Zoologisk Have bygger Forhaabningerne om et stolt pekuniært Udbytte af sin Sæson, har hidtil moret sig med at drille Direktøren. Det er utvivlsomt, at hans Tanke, naar han foretog sine Udflugter til Hamborg for at tale med Hagenbeck og sad drømmende i Kupéen, har flakket om paa Sydsibiriens Stepper, søgende efter den Trup, der var hans Længslers Maal.

Først skulde den have været hertil i Maj. Senere bebudedes dens Ankomst til Pinsen. Og nu viser det sig, at den netop i disse Dage er begyndt paa sin lange Rejse, der strækker sig over tusinde Mil.

Det bliver til Dels ad de samme Veje, paa hvilke Kejserens Kurér mellem Kasinos Kulisser vovede sit Liv for Czar og Fædreland, at Karavanen kommer til at bevæge sig, og for at give Publikum et klart Indtryk af Distancen vil denne i Zoologisk Have blive afsat paa et Landkort, som ophænges ved Karavanens Ankomst, der nu antagelig finder Sted i Slutningen af næste Maaned.

Ovre i Sydsibirien har Hr. Hagenbeck en Assistent ved Navn Wache, der har været beskæftiget med at tilvejebringe en Samling af sjældne Dyr fra hine fjærne og lidet kendte Egne. Denne Hr. Wache har efter Anmodning tillige samlet Trupen og fører den personlig hertil.

Det, der giver Trupen dens særlige Værd som Forevisningsobjekt, er, at den kommer direkte hertil fra sin Hjemstavn, ganske uberørt af den evropæiske Kultur, som havde gnavet hele Oprindelighedspræget af f. Eks. de Negerstammer, der er optraadte i Tivoli.

Kirgiserne overføres hertil i uberørt Tilstand. Kjøbenhavn er den første By, hvori de forevises, og den faar dem altsaa at se i deres uforfalskede Naturtilstand. De har bundet sig til at være seks Maaneder borte, og af de seks ofres den første paa Rejsen og de næste to paa Kjøbenhavns zoologiske Have. For disse to Maaneder betinger Hr. Hagenbeck sig 15,000 Kr. Senere har han Ret til at præsentere Kirgiserne anden Steds, men til Gengæld betaler han hele Rejsen.

Derimod skal Zoologisk Have selv afholde Udgifterne til Fodring, og de bliver ikke smaa. Med Karavanen følger seksten Kameler og en halv Snes Hopper, mange Faar og Geder, nogle Rideokser og Ørne afrettede til Jagt.

De tobenede Medlemmer af Karavanen udgøres af en Snes Mænd og Kvinder og ganske enkelte Børn. Kirgiserne er nemlig et lidet frugtbart Folkefærd. Blandt Mændene findes en 87aarig Sjaman (Troldmand), der udfører forskellige Besværgelseskunster og tillige optræder som Danser, samt flere Sangere.

I Forbindelse med Karavanens Optræden arrangeres en Udstilling af zoologiske og etnografiske Genstande.

Moustache.

POLITIKEN.
Torsdagen den 28de Juni.

Zoologisk Have. Kirgiserne indtraf i Gaar Morges til Hamborg, hvorfra de afgaar i Aften over Vamdrup. De vil holde deres Indtog her i Morgen Formiddag.

POLITIKEN.
Fredagen den 29de Juni.

Zoologisk Have. Kirgiserne kommer først Lørdag. De har ikke kunnet faa deres Bagage – 8 Vognladninger – i Orden før, og afrejser derfor først i Dag. Hertil Byen kommer de ved 7½ Tiden, men først ud paa Formiddagen drager Karavanen ad Vesterbrogade til Haven.

POLITIKEN.
Søndagen den 1ste Juli.

Kirgiserne i zoologisk Have.

Ankomsten.
Rejsens Overraskelser.
Kibitkaerne opstilles.

I Gaar ankom den længe ventede Kirgiserkaravane til zoologisk Have. Den omfatter elleve Mænd, fem gifte Kvinder, to Frøkner – vi er ikke sikre paa at turde anvende Benævnelsen Jomfruer – fire Børn, femten Kameler, seksten Heste, fem Føl, nogle Faar, Lam, Geder og et Par Jagtørne.

Hele Karavanen var ventet ved Tolvtiden. Imidlertid indfandt sig paa dette Tidspunkt kun Menneskene, der blev befordrede fra Jærnbanen derud i Drosker, medens Dyrene først arriverede ud paa Aftenen. Noget samlet Indtryk af Karavanen var det saaledes i Gaar umuligt at faa, og vi maatte nøjes med at hilse paa den tykke, fede Hr. Wacke, en kraftigbygget, paa en Gang energisk og elskværdig udseende yngre Mand, som har ført Kirgiserne den lange Vej hertil fra Sibirien, samt beskue Trupens Medlemmer, med hvem en Konversation af den Grund var uopnaaelig, at de kun taler deres eget Sprog, som nærmest er en tyrkisk Dialekt, i hvilken vi ikke føler os forpligtet til at være hjemme. Dog skal det til foreløbig Vejledning for Læserne under et Besøg hos Kirgisernes anføres, at Goddag hedder *Aman*, med Tryk paa sidste Stavelse, og at Farvel hedder *Korsj!*

Men skønt Kirgiserne altsaa ikke taler andre Sprog end netop deres eget, har de dog et ualmindeligt fint Øre for sproglige Nuancer, idet de, efter kun at have opholdt sig to Dage i Hamborg, straks, da de kom paa dansk Grund, opfattede, at det var et andet Sprog, de hørte om sig.

Kirgiserne, som ingensinde tidligere har været udenfor deres Hjemstavn, har naturligvis paa den lange, to Maaneders Rejse modtaget mange overraskende Indtryk. Den første, store Overraskelse, der beredtes dem, var Damperen paa Irtisch; den næste var et Jærnbanetog. Men allermest forundrede blev de, da de i Nyborg Havn saa Toget køre ud paa Dampfærgen og fortsætte sin Fart fra det faste Land over salten Sø.

Alle disse Indtryk sad Mændene i Gaar og fordøjede ved en Fadbajer i den lille Filialrestauration *Gimle*, som ligger i den Ende af Haven, der vender ud mod Fasanvejen. De har det almindelige mongolske Ydre; de var i Rejsedragt og sparede foreløbig paa det mere maleriske Kostyme, hvori de ellers viser sig. Med overordentlig Ro betragtede de de for dem saa fremmedartede Omgivelser, smagte lidt paa det danske Øl, der heller næppe har synderlig tilfælles med deres egen Nationaldrik Kumys, som fremstilles af Hoppemælk, og studerede forøvrig en af Hr. Kehlets Papirservietter, hvis Rand var prydet med en Mængde Billeder af Dyr, blandt hvilke de til deres synlige Fornøjelse traf flere gamle Bekendte.

Samtidig var Kvinderne, hvis Træk synes mindre udprægede, beskæftigede med at indrette en midlertidig Bolig i Gimles Trælysthuse, hvis kolorerede Priskuranter i høj Grad interesserede dem, og en lille Han-Kirgiserunge i bar Skjorte indledte uden Hensyn til Kostymet Bekendtskab med en lille, kjøben-

havnsk Dame i samme Alder, hvilket den lille Dame aabenbart fandt ganske i sin Orden.

I Dag begynder Kirgiserne at rejse deres tre Telte – Kibitkaer eller Jurter hedder de paa Kirgisisk – som er lavede af Filt, trukne over et Træskelet og sammenbundne med Snore af Kamelhaar. Teltet hviler paa et Træunderlag og er meget rummelig. Vil man se dem ved dette Arbejde, bør man altsaa i Løbet af Søndagen aflægge dem en Visit.

Paa Tirsdag begynder de egentlige Forestillinger, ved hvilke Kirgiserne bl. a. viser Prøver paa deres overordentlige Færdighed som Ryttere, og ved hvilke en yngre Medicinmand, der er traadt i Stedet for den bebudede 87aarige, som holdtes tilbage i Rusland, fordi han af en eller anden Grund forekom Avtoriteterne misliebig, vil aflægge Beviser paa sin Troldomskunst.

Kjøbenhavn er den første By, i hvilken Kirgiserne optræder. Den modtager dem da saa oprindelige og upaavirkede af Kultur, som det er muligt at skaffe dem, naar man ikke selv vil gøre sig den Ulejlighed at tage til Asien, og den bør følgelig vise, at den paaskønner de gjorte Anstrængelser for at levere uforfalskede, levende Illustrationer til et læseværdigt Kapitel af Etnografien.

Moustache.

POLITIKEN.
Mandagen den 2den Juli.

Zoologisk Have
fik i Gaar besøg af en 5-6000 Mennesker, der vistnok navnlig var komne for Kirgisernes Skyld, og som flittig benyttede den af os givne Anvisning paa at byde de asiatiske Nomader Goddag og Farvel i deres eget Sprog.

Kirgiserne havde faaet rejst deres tre Telte, som tog sig helt pyntelige

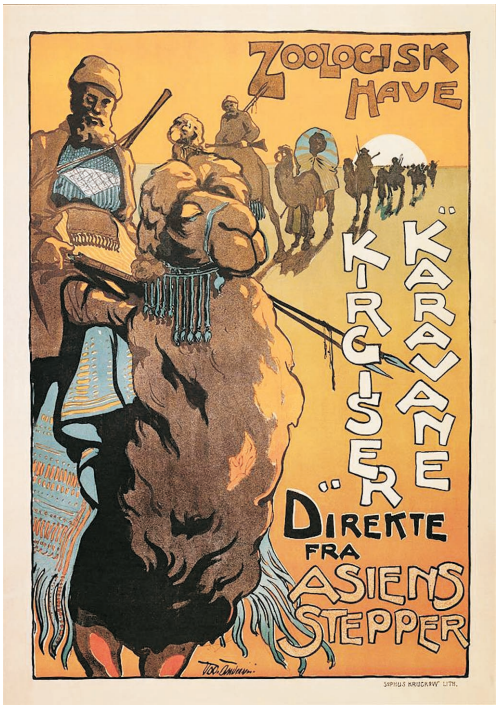

ud. De er udvendigt beklædte med Filt i farvede, harmoniske Mønstre og indvendig delvis med vævede Stoffer, holdte i en original Ornamentik. Monteringen var endnu ikke tilendebragt og Beboerne opholdt sig væsentlig i fri Luft mellem deres mange Husdyr. Et Par af de unge Kvinder – de er giftefærdige allerede i Tolvaars-Alderen – gør med deres smukke Øjne og lidt naive Koketteri et ganske nydeligt Indtryk, og Børnene er fornøjelige og pudsige som alle Smaa.

Fra i Morgen vil de egentlige Forestillinger begynde, og samtidig faar Publikum Adgang til mod en lille Dusør at prøve et Kamelridts Tillokkelser.

Trupen dirigeres af Hr. Wacke, hvem vi skylder en Undskyldning. Vi havde i Gaar i vor Artikel nævnt den tyske leder Hr. Wacke, dette er ved en Trykfejl bleven til »den tykke, fede Hr. Wacke«. Men Hr. Wacke er paa Ære baade slank og velbygget.

POLITIKEN.
Tirsdagen den 3dje Juli.

Zoologisk Have. Da det har vist sig nødvendigt at udvide Kirgiserlejrens Plads, vil Karavanens første Optræden ikke finde Sted før paa Fredag Formiddag. I Mellemtiden kan de Besøgende daglig iagttage Livet paa Lejrpladsen.

POLITIKEN.
Onsdagen den 4de Juli.

Kirgiserne fra zoologisk Have foretog i Gaar, ledsagede af deres Impressario Hr. Wacke en Køretur i Drosker gennem Byen. De var iførte deres fineste Dragter, straalede i mange Farver og vakte en beundrende Opsigt.

POLITIKEN.
Fredagen den 6te Juli.

Zoologisk Have. Kirgisernes Première finder Sted i Dag Kl. 3. I den anledning er der Koncert fra Kl. 2–7. De daglige Forestillinger er derefter Kl. 12, 3 og 6.

POLITIKEN.
Lørdagen den 7de Juli.

Mellem Kirgisere.
Zoologisk Haves Karavane.
Den første Forestilling.

Efter flere Dages Forberedelser, medgaaede til at montere Teltene og bringe Staldene i Stand – de er det forøvrigt ikke endnu – gav Kirgiserkaravanen i zoologisk Have i Gaar sin første egenlige Forestilling.

Kiggede man indenfor i Teltene, overraskedes man af deres Hygge og Udstyrets Pyntelighed. Teltet bestaar inderst af et Træskelet, der nedentil danner en Cylinder af hinanden krydsende lette Stænger. Disse Stænger er forbundne ved Snore af Kamelhaar med nogle lette, buede Tagspær, der oventil samles af en stærk Træring, og hele Træskelettet

sammenholdes af et bredt, i smukke Mønstre vævet Bind.

Man modtog i Gaar Indtrykket af, at det var Søndag, at Beboerne havde Stadsklæderne paa, og at de ventede Fremmede. Deres Kostymer straalede i herlige Farver. Bordet midt i Teltet var beklædt med dekorativt virkende Tæpper, og Kvinderne udfoldede et Koketteri i hvilket der tilsyneladende laa noget mere end et banalt Velkommen.

Hos begge Køn er Klædedragten særdeles malerisk ikke uden Paavirkning af kinesisk Smag. Baade Bluser, Benklæder og Kjoler er af blomstret Tøj i livfulde Kulører.

Allersødest er forøvrigt Børnene, hvis Paaklædning indskrænker sig til det mindst mulige, og af hvilke Fotograf Peter S. Petersen har foreviget en enkelt i en Situation, der ellers ikke har Krav paa billedlig Gengivelse, men i dette Tilfælde henriver ved sin naive Ynde.

En Mængde Herrer og Damer tog i Gaar Karavanen i Øjesyn. Kirgiserne viste sig at være fortræffelige Ryttere, som i en uciviliceret *Jeu de la rose* med Lethed under den vilde Fart tog en Blomst op fra Jorden. Mindre vellykket var foreløbig Kamelridtet, i hvilken ingen Professionals, men kun et Par Amatører deltog med det Resultat, at en Herre forgæves søgte at opnaa den nødvendige Balance mellem to Pukler, medens en anden Herre efter at have opnaaet Balancen faldt af og slog sin Næse.

Dette maa imidlertid ikke afskrække Nogen fra en Sejlads med Ørkenens Skib. Behændighed er noget rent Individuelt, og naar et lille Stykke asiatisk Steppe gør sig den Ulejlighed at flytte til Kjøbenhavn, bør man i den størst mulige Udstrækning forsøge at nyde dets Charme.

Moustache.

POLITIKEN.
Søndagen den 8de Juli.

Zoologisk Have. Den interessante Udstilling af Horn, Gevirer og Skind fra Kirgisernes Land er aabnet for Havens Besøgende. Kamelridningen er i fuld Gang, efter at der er skaffet Sadler til Veje.

POLITIKEN.
Mandagen den 16de Juli.

I det Smukke Vejr i Gaar fejrede Direktør Jul. Schiøtt en stor Triumf. Han havde 11,000 betalende Gæster i sin zoologiske Have, hvilket er det største Antal, der nogensinde har været.

POLITIKEN.
Torsdagen den 26de Juli.

Det synes, som om Opholdet i Zoologisk Have smager Kirgiserne. I hvert fald træffer man dem, naar man om Formiddagen aflægger Lejren en Visit, hensunkne i den *dolce far niente*, hvori egenlig hele Charmen ved Landliggeriet bestaar. Og Kirgiserne ligger jo for saa vidt paa Landet som der er grønne Træer omkring dem, og Rammen om deres nuværende daglige Tilværelse vistnok er mere idyllisk end den, af hvilken de brød ud, da de rejste hertil.

Fornøjeligst er Børnene. Der er et, som endnu ligger ved Moders Bryst, og der er andet henrivende Naturbarn, som drikker af Flaske – en Flaske, der er næsten lige saa stor som han selv, og som han nu og da faar ind mellem Benene og falder over, saa at hele Indholdet flyder ud. Og der er endelig en, der vralter om i en stumpet Skjorte, som han i fuldkommen Misforstaaelse af dens Opgave trækker op over Hovedet og bruger som Slør.

Men hvor mange Børn og mange Mødre bor sammen, opstaar der let Uenighed, og derfor var der forleden stort Slagsmaal i Lejren. Troldmanden, der aabenbart i det givne Øjeblik maa have faret vild i sin Kunst, fik Klæderne flaaede af sig og gik omtrent nøgen ud af Bataillen. Men da Aftnen faldt paa, sænkede der sig atter Forsonlighed i Sindene, og nu er alt roligt i Kirgiserlejren.

Trupens Medlemmer har ikke haft blivende Følger af Kampen, og deres Helbred er det bedste paa en enkelt Undtagelse nær. En af Rytterne er kommen til Skade. Sagen er den, at Kirgiserne selvfølgelig ikke til Dagligbrug rider i Karrusel som her; derfor snubler Hestene undertiden, og i Faldet kan Rytteren nemt slaa sig mod Kanten af den haarde Sadel.

Men det er ogsaa det eneste Uheld indtil Dato.

POLITIKEN.
Lørdagen den 28de Juli.

Zoologisk Have. Paa Grund af den stærke Tilstrømning til Kirgiserlejren og den folkelige Kafé med Madkurve-Lysthusene musiceres der hver Søndag her af et ekstra Blæse-Orkester.

Olfert Jespersen vil i Anledning af sit 25aarige Jubilæum faa tilstaaet en Benefice-Aften i zoologisk Have.

POLITIKEN.
Fredagen den 10de Avgust.

Zoologisk Have. I Gaar ankom Carl Hagenbeck med en af sine Sønner. Han overværede Kirgisernes Forestilling Kl. 2, og udtalte sin Tilfredshed med det etnografiske Udstyr, som ikke var udpakket paa Kirgisernes Gennemrejse i Hamborg.

POLITIKEN.
Søndagen den 26de Avgust.

Kirgisernes Medicinmand optræder ogsaa som Spaakone. Hans

Apparater er ikke Kaffegrums eller Kort, men en Bunke smaa, hvide Bønner, en lille Sten og en skinnende Perle. Under konvulsiviske Besværgelser ordner han sine Bønner i Smaahobe paa en Maade, der minder om Kabale-Lægning.

Hans Spaadoms-Séancer efter Forestillingerne er stærkt besøgte, og flere heldige Spaadomme har skaffet ham en fast Kundekres. Men det kan ogsaa være farligt at konsultere ham. En ung Dame, om hvem man sagde, at hun var hemmelig forlovet, gik af Forskrækkelse straks til Bekendelse overfor sin Moder. Unge Damer bør gaa alene ud til Kirgisernes Spaamand.

POLITIKEN.
Tirsdagen den 28de Avgust.

Zoologisk Have. I Morgen kan enhver Moder, som besøger Zoologisk Have og Kirgiserne, frit medtage 2 Børn.

POLITIKEN.
Torsdagen den 30te Avgust.

Zoologisk Have. Den stadig stigende Interesse for Kirgiserne har bevirket, at disses Ophold forlænges. De bliver her endnu i ca. 14 Dage.

POLITIKEN.
Torsdagen den 30te Avgust.

Kirgiserkoncert

Som et Led i Zoologisk Haves Koncert indskød Direktør Schiøtt i Gaar et Par Sange og Musiknumre, udført af fire Kirgisere.

Vi spurgte før Koncerten Kirgisernes tyske Impressario, Hr. Wache, hvad de vilde synge, og han svarede herpaa følgende:

– Kirgiserne har ikke nogen bestemt Tekst givet. De improviserer. De synger, hvad der falder dem ind, om Himlen og Græsset, om Træerne og Fuglene eller blot om en Tegning, et Mønster, en Farve, som vækker deres Behag.

Og da vi her lidt undrende fremkom med den Bemærkning, at hvis de hver sang sin Tekst, vilde der vanskelig komme noget harmonisk ud af Koret, ytrede han:

– Det skal De ikke bryde Dem om, Publikum forstaar jo dog ikke, hvad de synger, og de synger i hvert Fald paa samme Melodi.

Saa gik vi hen og satte os paa en Stol foran Orkestertribunen mellem et Par Hundrede Børn, der knirkede rundt i Skærverne og gjorde et uhyre Spektakel, som heldigvis dæmpedes en Smule, da de fire Kirgisere viste sig.

De var alle forsynede med et saare primitivt Instrument. Et Stykke Træ skaaret til med Form af en Mandolin og over Træet spændt en enkelt Streng, der ingen som helst Tone havde. Paa denne Streng arbejdede de ivrigt løs med Fingrene. Man hørte ikke noget, men det saa komisk ud, og baade de to Hundrede Børn og deres Forældre og Barnepiger og vi morede os.

Derefter begyndte den ene Kirgiser at synge. Nogen Melodi var det umuligt at faa fat i, og Teksten syntes i høj Grad improviseret. Det kneb øjensynlig stærkt for ham at faa den sat sammen. Og det var derfor særdeles apropos, at to af de tre andre Kirgisere pludselig afbrød ham og gav sig til at synge en lille tartarisk Vise, der klang helt net.

Den modtoges da ogsaa med Bifald. Hvorpaa Kirgiserne fornøjede trak sig tilbage til Lejren, og Hr. Olfert Jespersen atter indtog sin Plads ved Dirigentpulten og slog Takt til sin egen udmærkede Revy-Polka »Det er ikke min Livret«, der allerede er uhyre populær i Zoologisk Have og til Vinter vil være det overalt i Kjøbenhavn, hvor der danses.

Moustache.

POLITIKEN.
Tirsdagen den 4de September.

Zoologisk Have. Enhver Moder, som i Morgen besøger Zoologisk Have og Kirgiserne, kan frit medtage to Børn.

POLITIKEN.
Fredagen den 7de September.

Zoologisk Have. Kirgiserlejren, som snart skal bryde op til den lange Hjemrejse, har i denne Uge kunnet glæde sig ved et stigende Besøg. Adgangen til selve Lejren er nu nedsat til 10 Øre; den er aaben fra Kl. 11 Form.

POLITIKEN.
Søndagen den 9de September.

Zoologisk Have. Endnu i Dag kan den store Skildpadde ses. Under Orkestrets Pavse Kl. 7 foredrager Kirgiserne tartariske Sange.

POLITIKEN.
Torsdagen den 2den Avgust.

Vilde Heste.

Der optræder i denne Tid to asiatiske Ryttertrupper i Kjøbenhavn, en Kirgisertrup i Zoologisk Have og en Tscherkessertrup i Tivoli. Udover den første Anmældelse i Bladene har disse Trupper i Pressen kun givet Anledning til nogle temmelig umotiverede Angreb for Dyrplageri. Og det er ganske mærkeligt. Thi en kyndig Mand kunde have fortalt os en stor Mængde interessante Ting om de ejendommelige Taterheste, vi ser tumle sig i Naturtilstand.

Først maa det bemærkes, at kloge Mænd, deriblandt den højt ansete Hippolog Viborg, der virkede for et Hundrede Aar siden, med Sikkerhed udtalte, at den sjællandske Hest (altsaa vel at mærke ikke den jyske) var af ganske samme Race som Taterhestene. De har vel altsaa nærmest lignet Kirgiserhestene. I alt Fald staar Kirgisernes Heste sikkert den fælles Stamform nærmest. Som disse Heste nu ser ud, har sikkert Hestene set ud her paa Sjælland indtil Valdemarernes Tid, da efterhaanden Trangen til sværtbevæbnet Rytteri fremkaldte større og til Brugen mere egnede Rideslags. Thi Hesten er paa det inderligste knyttet til Menneskets Kultur. Et Folk har nøjagtig Heste af de Egenskaber, som det har brug for.

Naar vi nu ser vore Trupper ride omkring i en Karrière paa deres smaa Heste, er den første Tanke Beundring over disse Menneskers Ridefærdighed; men den næste Iagttagelse er unægtelig den, at den fremviste Ridning er et Led i en temmelig lav Kultur. Det er denne Iagttagelse nogle skikkelige Mennesker har givet Udslag i Indsenderartikler i forskellige Blade om skammeligt Dyrplageri. Og intet er urimeligere. Hvis de Herrer Indsendere behandlede deres egne Heste paa en saadan Maade, som selv de forholdsvis fremskredne Tscherkessere behandler deres, saa vilde det ganske vist være Dyrplageri; men her, hvor vi netop giver vor Femogtyve-Øre ud for at se en Stump fremmed Kultur, er det dumt at forlange, at den skal forfalskes, før den forevises. Langt snarere maa man udbryde: Herregud rider de ikke bedre, end at de er nødt til uafbrudt at tampe løs paa de stakkels smaa Heste?

Det er først ved at se paa disse Naturryttere, at man forstaar, hvor langt Ridekunsten i civiliserede Lande er naaet, og hvor godt Hestene fulgte med. Hvilke Ejendommeligheder er det da, som særlig falder i Øjnene? Jo for det første sidder Rytterne helt foran paa Skuldrene, omtrent lige over de smaa Hestes Forben. Derved gaar den store Kraft til Spilde; thi Hestens Forben er langt svagere end Bagbenene; men Rytterne er nødte til det, thi Ryggen kan daarlig bære en nogenlunde svær Rytter, og sad han længere tilbage, kunde han næppe sidde fast, i hvert Fald ikke have Herredømme over disse ganske uciviliserede Heste. Man ser ogsaa Gradsforskellen: Kirgiserne sidder helt over Forbenene, Tscherkesserne lidt længere tilbage, medens Kosakkerne paa de mange Billeder, man har, ses at ride paa ganske lignende, blot lidt kraftigere Heste, og de sidder paa en saadan Maade, at Rytterens Vægt er fordelt nogenlunde lige paa For- og Bagben.

Men det mest iøjnefaldende ved de 2 Truppers Ridning er, at alle Hestene gaar med »Underhals« og paa den mindste Foranledning stikker Næsen op i Luften. Den store Betydning heraf er nu lidt vanskelig at forklare for Ikke-Ryttere, men jeg skal forsøge det alligevel. Af Halsens rette Bøjning og Hovedets rigtige Stilling afhænger hele Rytterens Herredømme over Hesten. Derved opnaas, at Hesten indtager en saadan Stilling, at Størstedelen af Vægten bæres af Bagbenene, der jo er langt de stærkeste; der opnaas tillige, at Hesten er i saadan Tilstand, at den med stor Lethed kan paabegynde en hvilkensomhelst Bevægelse; og der opnaas yderligere, at Rytteren ved at stramme Tøjlerne øjeblikkelig kan forhindre den i at stikke i Rend. Det kaldes i Ridesproget, at Hesten er samlet. At kunne »samle Heste« er en absolut Betingelse for at kunne regere den, som man vil.

Disse Naturryttere har ikke Anelse om denne Ting, og derfor er de henviste til at drive Hestene omkring med Pisken, og det er for Resten knap, at Rytterens egen Pisk forslaar, hos Tscherkesserne i Tivoli staar der en Mand paa Jorden og tamper løs, og mange af dem vil endda ikke løbe, undtagen der er et Par andre Heste foran.

Det, vi kalder Ridning, er det ikke, men det er et mærkeligt Indblik i et saakaldet Rytterfolks Maade at ride paa.

Hvis man nu spørger, om det da kun er i Nutiden man har haft ordentlig Herredømme over Hestene, maa man svare Nej. De gamle Assyrere forstod til Fuldkommenhed at »samle« Hesten, hvad der tydeligt fregaar af overleverede Basreliefer. Grækerne derimod har sikkert redet paa en ganske

lignende vild Maade som disse Tscherkesser; thi ypperlige, græske Basreliefer viser, at deres Heste havde den samme »Underhals« som disse halvvilde Heste. Det fuldkomne Herredømme over Hesten er iøvrigt et allerede i forrige Aarhundrede tilbagelagt Standpunkt. Hesten paa Amalienborg for Eksempel er et særligt smukt Eksempel paa en saadan Hest, der i Følge Bygning og Dressur er i den yderste Tilstand af Ligevægt og Samling (Hesten er Portræt efter en Frederiksborghingst). At man i Aarenes Løb har opgivet dette fuldstændige Herredømme over Hesten, har sin Aarsag deri, at Kunsten var dreven saa vidt, at den nærmest fik Karakteren af Snurrepiberi.

Endnu en Mængde Bemærkninger kunde de to Ryttertruper give Anledning til, men jeg maa vist standse her. Thi det er jo en Kendsgærning, at af alle Kulturlivets Sider er der ingen, der hos almindelige, dannede Mennesker opvækker mindre Interesse end Hippologi; og det til Trods for, at Hestene for den kyndige Iagttager giver lige som helt Billede af Tidens og Racens Kultur.

Hippofil.

POLITIKEN.
Fredagen den 14de September.

Kirgiserne. For at give Privatskolernes Elever Lejlighed til at lære praktisk Geografi har disse faaet gratis Adgang til at se Kirgiserne, naar de aflægger samlede Formiddagsbesøg i Zoologisk Have. Mange Skoler benytter sig heraf i denne Uge.

POLITIKEN.
Søndagen den 16de September.

Kirgiserne
hos
Enkekejserinden.

Ekspresbrev fra vor Fredensborg-Korrespondent.

Lørdag Eftermiddag.

Jeg skulde saamænd ikke have sat Pen til Papiret i Dag igen, hvis der ikke var indtruffet noget højst mærkeligt. Jeg sad i Formiddag og spillede en høj Seksogtreds med Hotelværten og havde netop foretaget en højst farefuld Lukning, da jeg forstyrredes af et mærkeligt Syn ude paa Vejen. Der kom gaaende tre pelsklædte Personer. Hotelværten, der altid siger Dumheder paa en saadan Maade, at de lyder som Vittigheder, udtalte den Formodning, at det var Hertugen af Abruzzerne og Kaptejn Cagni i Nordpolsfarerdragt. Men mit erfarne Øje saa straks, at det var Kirgiserne fra Zoologisk Have. Jeg lod Kortene ligge og gik ud til dem og sagde J a k s e. Jeg ved ikke, hvad J a k s e betyder, men jeg ved, at naar man siger J a k s e til en Kirgiser, griner han over hele Ansigtet. Det slog ikke fejl. De grinede alle tre. Saa slog vi Følge op til Slottet, og her lykkedes det Julius Schiøtts tre Pensionærer paa en ubegribelig Maade at slippe gennem Vagten, medens jeg diskret blev staaende udenfor. Jeg fik at vide, at Kirgiserne paa fordærvet Russisk havde udtrykt det Ønske at tale med Kejserinde Dagmar. De sælsomme Fyre vakte megen Opsigt, og da Kejserinden var nysgerrig efter at vide, hvad de vilde, modtog hun dem virkelig. De fremsatte Ønsket om, at deres »lille Moder« vilde gøre noget for dem og helst skaffe dem lidt Jord ovre i Kavkasus. Kejserinden lovede, at hun nok skulde gøre, hvad hun kunde, og sørgede tillige for, at de fik lidt at spise og nogle Sølvmønter i Tilgift.

Jeg stod udenfor Slottet, da de kom ud.

– Jakse, sagde jeg spørgende.

– Jakse, svarede de tre Kirgisere bekræftende.

Saa grinede vi alle fire over hele Ansigtet.

Procopius.

POLITIKEN.
Mandagen den 17de September.

Zoologisk Have. I Morgen, da de kjøbenhavnske Kommuneskoler har Maanedslov, har alle Børn Adgang til zoologisk Have og Kirgiserne for 10 Øre.

POLITIKEN.
Lørdagen den 22de September.

Zoologisk Have. I Morgen er det sidste Søndag, Kirgiserne Optræder. Mandag indpakkes deres Udstilling af Skind, Horn og Gevirer. Samlere kan her skaffe sig sjældne Ting, da en Del deraf nu er til Salgs. Ligeledes er flere af Hestene til Salgs.

POLITIKEN.
Søndagen den 23de September.

Kirgiserne i Zoologisk Have.
I Anledning af at Ridekamelerne er stillede til Disposition for Folkefesten i Tivoli, vil der i Zoologisk Have i Dag kun finde Kamelridning Sted efter Forestillingerne Kl. 12 og

3, derimod ikke efter sidste Forestilling. Denne vil blive *Kl. 5* i Stedet for 5½.

POLITIKEN.
Tirsdagen den 25de September.

Zoologisk Have. Denne Uge er den sidste, hvori Kirgiserne optræder. De vender direkte tilbage til deres Hjem i Midtasien.

POLITIKEN.
Torsdagen den 27de September.

Zoologisk Have. Ved Imødekommenhed fra Hr. Hagenbecks Side vil Kirgiserne endnu paa Søndag optræde i Zoologisk Have.

– I Morgen har alle Kommuneskolebørn Adgang til Zoologisk Have og Kirgiserne for 10 Øre.

POLITIKEN.
Søndagen den 30te September.

Kirgiserne i Zoologisk Have skal efter Hr. Hagenbecks sidste Bestemmelse rejse til St. Petersborg med Damperen »Algarve«, som afgaar paa Onsdag eller Torsdag, for derfra at køre over Moskou hjem.

Kun de smaa, vævre Steppeheste vender ikke tilbage til deres Hjemstavn, da Hr. Hagenbeck har anmodet Avktionsholder Rasmus Nielsen om at sælge dem ved Avktion. Samtlige Heste – 9 Vallaker, 4 Hopper og 3 Føl – sælges paa Tirsdag den 2. Oktober, Form. Kl. 11. i Lørups Rideetablissement i Upsalagade. Før Avktionen vil alle Hestene blive præsenterede i Ridehuset.

POLITIKEN.
Onsdagen den 3dje Oktober.

Kirgiser-Avktion.

Der var i Gaar Middags samlet et Par Hundrede Mennesker – Ridesportsmænd, private Køretøjsejere, Hestehandlere, Vognmænd, Ritmestre – i Lørups Ridehus, hvor der afholdtes Hesteavktion, og hvor bl. a. ni af Kirgisertrupens Ridedyr skulde bortsælges efter Ønske af Hr. Hagenbeck.

Denne var repræsenteret ved Kirgisertrupens Leder Hr. Wacke, der i Morgen eller Overmorgen sammen med Kirgiserne begiver sig tilbage til Sibirien. Af Kirgiserne selv var mødt to, som standhaftigt modstod de mange til dem rettede Anmodninger om at sidde af og vise, hvad de duede til.

De ni Heste blev kritisk besete af Sagkundskaben og undgik ikke forskellige Vittigheder. Naar det kneb lidt med at faa Budene i Vejret, satte Hr. Rasmus Nielsen Liv i Selskabet ved et lille Bonmot. Eller der veksledes smaa, muntre Repliker som f. Eks.: »Kan den ogsaa som Tospænder?« – »Gud den kan gøre alt, hvad De vil ha'!« – »Er det sandt, den er saa billig at fodre?« »Ork, bare den faar en Sjat Petroleum, er den himmelfornøjet!« – »Ku' De ikke ta' og løfte det Føl lidt, at vi kan se paa det!«

Kirgiserhestene opnaaede nette Priser. Flere af dem gik op til et Par Hundrede Kroner og derover. Og ingen af dem faar mere Asiens Stepper at se.

POLITIKEN.
Lørdagen den 6te Oktober.

Kirgisernes Afrejse.

Kirgiserne kom omsider afsted i Gaar med Damperen *Algarve*, som afgik fra Frihavnen Kl. 3 Eftm. De vil om 3 Dage rejse videre pr. Bane fra St. Petersborg. Trupens Medlemmer var synlig bevægede og udtalte gentagne Gange: »Danmark dajli«. Medicinmanden, som har efterladt sine Tryllespyd, var iført en ny, blaa Dress fra Jens Kjeldsen og var Genstand for nogen Misundelse fra sine Landsmænds Side.

Da Skibets Afrejse først blev bestemt i Gaar Morges – var der kun en mindre Kres til Stede – dog manglede ikke den uundgaaelige Amatørfotograf.

Kattene behersker nu ubestridt Kirgisernes forladte Lejrplads i zoologisk Have.

Aktuelt

The Mongol Messenger
rapporterer:

Første persontog 16.08.19
I begyndelsen af august 2019 kørte det første tog med passagerer på den nyanlagte jernbane mellem Sainshand by i Dornogobi Aimag og Altanshiree Sum. Den 27,7 km lange jernbane er anlagt for at kunne betjene Mongoliets første olieraffinaderi, der har en kapacitet på 1,5 mio. ton pr. år. Raffinaderiet er for tiden under anlæg.

Ulaanbaatar Jernbane, der påbegyndte byggeriet i juni 2018, kunne afslutte arbejdet efter kun 8 måneder. Fire mongolske firmaer, *Taivan Khairkhan, Bilegt Zam, Khurdnii Zam* og *Torgon Khargui*, arbejdede som underentreprenører på jernbanedæmningen og andre infrastrukturarbejder.

Regeringens kabinetchef og minister L. Oyun-Erdene deltog i indvielsen af det historiske første tog med passagerer på den nye jernbaneforbindelse.

Jernbanen, der er anlagt med russisk bredspor på 1520 mm, skal bruges til transport af tungt udstyr og byggematerialer til olieraffinaderiet, som er ved at blive opført i et mongolsk-indisk partnerskab, finansieret af et indisk blødt lån på 1 mia. USD. Raffinaderiet forventes at kunne tages i brug i 2022.

Mobile hospitaler 27.09.19
De første to jernbanetog, der er blevet indrettet som mobile hospitaler, afgik fra Ulaanbaatar 19. september 2019. Projektet »Mobilt Hospital« blev etableret på grundlag af en donation fra et firmafællesskab med tilknytning til Ulaanbaatar Jernbaneselskab.

De to tog, som er fuldt udstyret med moderne hospitalsudstyr til diagnosticering og behandling af forskellige sygdomme, vil gøre det muligt for jernbaneansatte, deres familier og lokale, som bor i nærheden af jernbanestationerne, at modtage forebyggende lægeundersøgelser. Tilbudet vil i første omgang komme de borgere til gode, der bor i nærheden af de største jernbanestationer langs den sydlige del af jernbanen.

Desuden vil ledelsen af Ulaanbaatar Jernbaneselskab i et partnerskab med Sundhedsministeriet indrette yderligere fire tog med mobile hospitaler. De fire tog vil blive udstyret med nødvendigt hospitalsudstyr til undersøgelse og behandling af øre-næse-halssygdomme, øjne og tænder og tilbyde terapeutisk, neurologisk og kirurgisk behandling.

Hospitalsprogrammet kommer til at omfatte mere end 15.000 jernbaneansatte, deres familier og lokale indbyggere langs den 1.800 km lange jernbanestrækning.

Gas gennem Mongoliet 13.12.19
I begyndelsen af december 2019 var den mongolske statsminister U. Khurelsukh på et 3-dages officielt besøg i Den russiske Føderation. 5. december aflagde han et høflighedsbesøg hos præsident Vladimir Putin i Sochi. På dette deres andet møde i de sidste 3 måneder enedes parterne om at igangsætte et projekt til etablering af en gasrørledning mellem Rusland og Kina gennem Mongoliet.

»Rørledningen, som skal være en del af det økonomiske korridor-program, kommer til at yde et væsentligt bidrag til den sociale og økonomiske udvikling af Mongoliet, Rusland og Kina«, udtalte statsminister Khurelsukh. Den russiske præsident sagde, at der ikke politisk er nogen problemer med at gennemføre projektet. Parterne underskrev derefter et memorandum om at lade rørledningen passere gennem Mongoliet.

De to lande vil nu undersøge de økonomiske aspekter og bæredygtigheden af projektet, som vil gøre det muligt for Mongoliet at blive en del af den regionale energi-integration.

Buddhas Dag 27.12.19
Parlamentet stadfæstede 20. december en ændring af helligdagsloven, som var fremsat af medlemmer af parlamentet i august måned. For fremtiden skal Buddhas Dag – Gautama Buddhas fødsel, oplysning og død som ifølge den buddhistiske kalender falder på den 15. i den første sommermåned hvert år – fejres som helligdag. I 2020 markeres dagen 5. juni.

Af parlamentets forhandlinger af lovforslaget fremgår det, at Buddhas Dag bør fejres som en anledning til at styrke medfølelse, empati og venlighed og fremelske kærligheden til moder natur, forældre og familie.

Tre historiske bygninger skal renoveres

En af de nedrivningstruede bygninger var Skuespilhuset (Mongoliets nationale akademiske Drama Teater). Regeringen har i stedet besluttet at renovere den medtagne teaterbygning for ca. 5 mio. kr. i 1920-21.

Det skabte røre i befolkningen, da det sidste år kom frem, at flere historiske bygninger i Ulaanbaatars centrum måske stod foran nedrivning for at give plads til nye bygninger. I finansloven for 2020 var der budgetteret med udgifter på mellem 52 mia. og 94 mia. tugrik [130-234 mio. kr.] til hver bygning.

Det vakte især opmærksomhed, at der var sat afsat penge til Opera- og Ballethuset, Skuespilhuset, Centralbiblioteket, Naturhistorisk Museum og Det centrale Stadion.

I oktober 2019 meddelte den mongolske statsminister U. Khurelsukh, at Skuespilhuset, Opera- og Ballethuset og Centralbiblioteket skulle nedrives på grund af deres ringe byggetekniske tilstand, og at de ville blive genopført på samme sted og i samme stil.

Det vakte en voldsom kritik i offentligheden. Blandt andre hævdede den mongolske Arkitektforening, at bygningerne repræsenterede mongolsk kulturarv og besad arkitektoniske værdier. Derfor krævede man, at bygningerne blev bevaret og restaureret i stedet for at blive revet ned.

I kølvandet på de vedvarende protester fra offentligheden indkaldte uddannelses- og kulturminister Yo. Baatarbileg til et pressemøde 13. januar, hvor han kom med denne forklaring: »Skuespilhuset, Opera- og Ballethuset og Centralbiblioteket skal efter planen renoveres i år for 2 mia. tg. [5 mio. kr.] til hver bygning finansieret af statskassen. Kulturministeriets officielle holdning og beslutning om ikke at nedrive bygningerne forbliver den samme som tidligere.«

Grundstenen til Opera- og Ballethuset med det officielle navn 'Mongoliets nationale akademiske Teater for Opera og Ballet' blev lagt i 1946. Huset stod færdigt 3 år senere i 1948. Den neoklassicistiske bygning var tegnet af den i Sovjetunionen bosiddende tyske arkitekt Gerhard Kosel. Huset, der ligger smukt ud til den centrale Sükhbaatarplads, er i dag klemt inde af moderne højhuse. Foto: Anagoria

Han sagde også, at den fejlagtige information eller de falske påstande om fx hamstring af byggegrunde bliver spredt ud forud for det kommende parlamentsvalg i 2020. Det hæmmer regeringens bestræbelser på at fortsætte udviklingen af kulturområdet.

»Jeg vil snarest i samarbejde med de tre kulturinstitutioner planlægge de kommende renoveringsarbejder, som forventes afsluttet i 2021.«

De ovenfor nævnte tre bygninger i Ulaanbaatar blev opført i årene 1931-51 og betragtes som værende fremragende eksempler på den harmoniske byggestil, der er karakteristisk for den neoklassicistiske arkitektur og det traditionelle mongolske formudtryk. Sidste år påpegede den mongolske Arkitektforening, at disse bygninger og det nu nedrevne Naturhistorisk Museum er under statens og offentlighedens beskyttelse og er registreret i fortegnelsen over mongolsk kulturarv.

I december 2019 blev Naturhistorisk Museum revet ned på trods af månedlange protester. Museet lukkede i 2013, da det ikke længere levede op til de bygningsmæssige krav til et museum. Regeringen vedtog i juli 2019 at genopføre Naturhistorisk Museum nær ved Ikh Tenger i Bogd Khan-bjerget – en officiel residens for statsoverhoveder og regering – og at opføre et nyt museum for Chinggis Khan på Naturhistorisk Museums grund.

Ts. Baljmaa
The Mongol Messenger
02(1482):7 – 17.01.20

HISTORICAL BUILDINGS IN ULAANBAATAR

Central Museum of Mongolia in the 1950s. Photo The British Library

Present-day Natural History Museum. Photo B.Chadraabal

Natural History Museum

I fortsættelse af det seneste afsnit i serien om historiske bygninger i Ulaanbaatar bragt i Ger 101 følger her historien om Mongoliets Naturhistoriske Museum, der ligger midt i byen ca. et minuts gang fra parlamentsbygningen på Sükhbaatarpladsen.

Mongoliets Naturhistoriske Museum blev opført i årene 1954-56 som et led i den generelle udviklingsplan for Ulaanbaatar i Mongoliets såkaldt »fredelige udviklingsperiode«. Tegningerne til bygningen blev udført af datidens kendte mongolske arkitekt B. Chimed i årene 1952-54. Det oprindelige formål med bygningen var at huse en fagskole for husdyrhold og landbrug, men i stedet flyttede Centralmuseet, tidligere kendt som Museet for Forskning i Landdistrikterne, ind i bygningen i 1956 for at blive dér til 1992. De to ikoniske løveskulpturer, der står foran bygningen, blev overført fra Bogd Khan Paladsmuseet i 1954.

Da Centralmuseet (i dag Mongoliets Nationalmuseum) flyttede til sin nuværende placering i 1992, oprettede man Mongoliets Naturhistoriske Museum i bygningen med særlig fokus på landets naturhistorie omfattende mere end 6.000 udstillingsgenstande inden for områderne botanik, entomologi, mineralogi, palæontologi og zoologi.

Museet var kendt for sine dinosaurer og palæontologiske udstillinger. Blandt de mest bemærkelsesværdige genstande er et næsten komplet skelet af en sen Cretaceous Tarbosaurus tyrannosaurid og den næsten samtidige Protoceratopsrede med æg.

Som et fremtrædende eksempel på neoklassicistisk arkitektur i Mongoliet var bygningen beregnet til at indgå i en neoklassicistisk helhed af bygninger, der udgør den centrale del af Ulaanbaatars bymidte og dermed forlene byen med historisk autenticitet til glæde for byens borgere og besøgende.

I juni 2013 lukkede museet sine døre for publikum, da bygningen vurderedes til ikke længere at tilfredsstille kravene til et moderne museum. Den har siden været lukket for offentligheden. For nylig har Ministeriet for Uddannelse, Kultur, Videnskab og Sport indhentet tilbud på en nedrivning af bygningen, hvilket straks er stødt på offentlig modstand mod en ødelæggelse af den arkitektoniske kulturarv.

Den mongolske Arkitektforening har udsendt en erklæring med en appel om, at bygningen bliver bevaret. Foreningen argumenterer med, at bygningen står under statens og almenhedens beskyttelse og er registreret i Mongoliets fortegnelse over kulturarv og er en væsentlig del af Mongoliets og Asiens arkitekturarv.

24.10.19

❻ *The Mongol Messenger 42/19*

Nyt koncept for benzintanke

Den første benzintank med dagligvarebutik har åbnet sine døre i et partnerskab mellem *Magnai Trade*, Mongoliets førende olieimportør og forhandler, og butikskæden *Circle K*.

Partnerskabets første *Circle K's* dagligvarebutik blev indrettet i *Magnai Trade's* MT-station i nærheden af Da Khuree-bilmarkedet i Ulaanbaatars centrum. Butikskæden kan tilbyde sine bilister og øvrige kunder komfortable rammer om deres daglige indkøb.

Tankstationen leverer nu en service på internationalt niveau. Kunder på farten kan nyde en kop kaffe brygget på amerikanske bønner og købe sig et varmt måltid. Butikken indeholder over fem tusinde forskellige produkter og dagligvarer foruden et udvalg af olietyper og smøremidler, mens biltanken kan fyldes op med kvalitetsbrændstof døgnet rundt.

Efterhånden vil samtlige MT-tanke i byen få *Circle K*-forretninger for at kunne yde en hurtig, behagelig og lettilgængelig service på et internationalt niveau til bilister og andre kunder. Der vil altid være en butik i nærheden, hvor man kan købe alt, hvad man har brug for i dagligdagen.

The Mongol Messenger
49(1477):4 – 13.12.19

Minedrift standset i naturreservat

12. august besluttede de mongolske råstofmyndigheder at trække en licens til minedrift udstedt til *South Gobi Coal Trans* tilbage i den særligt beskyttede zone, Tost, Toson Bumba Naturreservat, i Gurvantes Sum, Ömnögobi Aimag. Meddelelsen kom fra miljø- og turistminister N. Tserenbat.

En arbejdsgruppe under minister Tserenbat afslørede adskillige overtrædelser af standarderne for minedrift og andre aktiviteter i Tost, Toson Bumbabjergene på baggrund af et mangelfuldt regelsæt. Desuden var der allerede ved en rutineinspektion foretaget af inspektionskontoret i Ömnögobi Aimag 4 måneder tidligere konstateret henved 31 brud på reglerne som fx manglende betaling af afgifter og gebyrer for vand samt svigt i forbindelse med arbejdets udførelse og bortkørsel af råstoffer på en miljømæssig forsvarlig måde.

Ministeren understregede, at selskabet ikke er berettiget til nogen form for erstatning grundet selskabets forsømmelser i forhold til pligten til at genoprette landskabet og virksomhedens i øvrigt miljøskadelige virksomhed: »Det er et signal til andre mineselskaber, der ikke følger loven. Desuden vil der blive foretaget inspektion af selskaber med 34 speciallicenser til området nær Nariin Sukhait-felterne. Hvis de findes skyldige i at have brudt loven, vil deres licenser også blive inddraget.«

Gennem de seneste måneder har lokale borgere og ngo'er klaget over illegale aktiviteter og krævet, at regeringen beskytter miljøet og naturen. 12. august beordrede Mongoliets statsminister, U. Khurelsukh, de ansvarlige embedsmænd til at tilbagekalde licenser til samtlige virksomheder indblandet i ulovlig minedrift i området for at sikre Tost, Toson Bumba Naturreservat som et Særligt Beskyttet Område.

I regeringens kabinetsmøde, der blev afholdt 14. august, vedtoges en resolution om at inddrage i alt 896.500 ha landareal i Tost, Toson Bumba Naturreservat og dermed udvide de tidligere grænser med 154.300 ha. Man har også besluttet at oprette en inspektionsgruppe, der skal holde opsyn med alle licenser til minedrift og efterforskning for at overvåge, at der ikke sker overtrædelser af bestemmelserne.

I 2016 godkendte det mongolske parlament et forslag om at omdanne Tost-bjergene, der er et af de bedste levesteder for sneleoparden i landets sydlige Gobi-provins, til et naturreservat, et af fire kategorier af statsbeskyttede områder i henhold til mongolsk lov. Under denne definition er det kun tilladt at bedrive almindelig økonomisk aktivitet som fx holde husdyr på græs, der ikke skader naturen, mens minedrift, entreprenørvirksomhed og jagt er forbudt.

Tost er centrum for verdens mest omfattende og langsigtede forskningsprogram for sneleoparden, som siden 2008 udføres af Fonden til Bevarelse af Sneleoparden, Sneleopard-selskabet og det Mongolske Videnskabsakademi. Organisationen *Panthera* var også partner i projektet indtil 2012.

The Mongol Messenger
32(1460):7 – 16.08.19

The Hu og Metallica

Det mongolske rockorkester *The Hu* deltager i festivalen *Epicenter*, hvor førende heavy metal bands mødes i North Carolina, USA, 1.-3. maj. Blandt festivalens hovednavne er det danske rockband *Volbeat* og *Metallica*, der blev grundlagt i Los Angeles i 1981 af den danske trommeslager Lars Ulrich og guitaristen og sangeren James Hetfie.

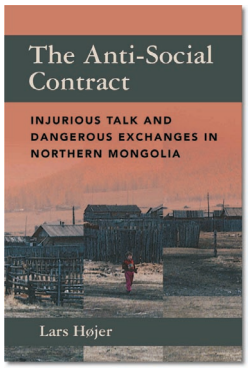

Lars Højer: *The Anti-Social Contract. Injurious Talk and Dangerous Exchanges in Northern Mongolia.* Berghahn Books, New York City 2019. 216 s. ISBN: 978-1785332463.

I et afsides område med en befolkning af landsbybeboere og nomader, beliggende i den yderste nordlige del af Mongoliet, præsenterer Højer os for en lokalitet, hvor sociale relationer er indhyllet i trolddomslignende gevandter af mistillid og mistænksomhed. Mens den åbenbare sociale derout, der fulgte i kølvandet på statssocialismens sammenbrud i Mongoliet, ofte medførte en kaotisk mangel på social sammenhængskraft, udfolder denne etnografi et hverdagsunivers, hvor de flydende relationer i lige så høj grad bearbejdes i den lokale mongolske opfattelse af social samhørighed som de udadtil konfronteres med det postsocialistiske miljø af arbejdsløshed og forringet social tryghed.

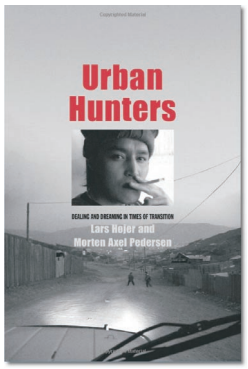

Lars Højer og Morten Axel Pedersen: *Urban Hunters. Dealing and Dreaming in Times of Transition.* Yale University Press, New Haven 2019. 288 s. ISBN: 978-0300196115.

Urban Hunters er en etnografi om den mongolske hovedstad Ulaanbaatar i en periode, hvor nationen udviklede sig fra socialisme til et markedsbaseret økonomisk system. I kølvandet på Sovjetunionens sammenbrud i 1991 gennemgik Mongoliet en periode med økonomisk kaos præget af en vildtvoksende inflation, forsvundne banker, lukkede landbrug, fabrikker og skoler. I denne periode med udbredt fattigdom blev en hel generation af unge myndige. I undersøgelsen af de sociale, kulturelle og eksistentielle følgevirkninger af en overgangstilstand, der er blevet permanent og har skabt sin egen logik, fremlægger Lars Højer og Morten Axel Pedersen nye teorier for de sociale dynamikker i postsocialistiske og postkoloniale sammenhænge.

Batida i Mongoliet

Teatergruppen Batida i København NV skriver i sit nyhedsbrev december 2019:

»Sjældent har en rejse været så bøvlet og meningsfuld på samme tid. I slutningen af oktober rejste vi mod øst med 3 forestillinger i 19 store kufferter med udsigten til et tætpakket program i Mongoliet.

Vel ankommet viste det sig dog, at kun 2 af 19 kufferter havde rejst samme vej som os. En længere bureaukratisk tovtrækning samt tidspresset truede med at gøre os arbejdsløse de næste 8 dage.

Men lykken og Aeroflot tog sig sammen, og vi nåede at lave 5 workshops og spille 17 forestillinger i børnehaver, på skoler, i shelters for udsatte børn langt ude på landet og endelig hos vores nu endnu bedre venner og kolleger på Bamboo Theatre i Ulan Bator. En uforudsigelig og uforglemmelig tur.« www.batida.dk

800 år Karakorum markeres

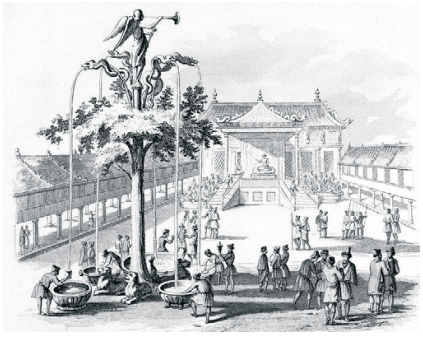

4. december meddelte UNESCO's mongolske nationalkomité, at Mongoliet i samarbejde med UNESCO vil fejre 800 års jubilæet for grundlæggelsen af oldtidsbyen Karakorum.

UNESCO har siden 1952 deltaget i markeringen af historiske begivenheder og fremtrædende personers fødselsdage i de forskellige medlemsstater for dermed at vise de enkelte landes betydning i verdenssamfundet. Håbet er, at man på denne måde skaber tættere kulturelle bånd mellem landenes befolkninger til gavn for fred og international forståelse.

I 2020 fejrer man 800-året for grundlæggelsen af Karakorum (Kharkhorin), hovedstaden i det mongolske imperium mellem 1235 og 1260. UNESCO har sagt god for et forslag til en markering af jubilæet, hvor UNESCO kommer til at spille en vigtig rolle. Forslaget blev godkendt under UNESCO's generalforsamling 12.-27. november sidste år. Den mongolske undervisnings- og kulturminister, Yo. Baatarbileg, inviterede lederne af UNESCO til at deltage i begivenhederne i Mongoliet i 2020.

The Mongol Messenger 49(1477):7 – 13.12.19

DMS nyt

Årsrapport 2019

Bestyrelsen
Efter den ordinære generalforsamling lørdag den 2. marts 2019 konstituerede bestyrelsen sig som følger:

Elisabeth Victoria Friis (næstform.)
Anita Garbers
Bettina Gram (sekretær)
Michael Haslund-Christensen
Lars Højer (webmaster)
Jan Koed (kasserer)
Bulgan Njama (formand)
Chuka Ringgaard (suppleant)
Henrik Bo Thrane
Chalotte Vad

Bestyrelsens arbejde
Bestyrelsen har i 2019 afholdt 5 bestyrelsesmøder og arbejdet videre med at arrangere gode og relevante aktiviteter for medlemmerne. Vigende medlemstal er en af de udfordringer, DMS har i dag. Derfor vil vi bruge den kommende tid til at skabe aktiviteter, der kan bidrage til at øge interessen hos potentielle og nye medlemmer.

Medlemmer
Det samlede medlemstal var lige efter årsskiftet 2019/20 næsten uforandret i forhold til året før, i alt 157 medlemmer fordelt på 3 æresmedlemmer (se side 2), 92 enkeltmedlemmer og 31 husstandsmedlemskaber. Tallene dækker over en tilgang på 9 nye medlemmer og et frafald på 10.

Medlemsoversigt pr. 1/1-20

	2018	2019	2020
Indre København	54	49	47
Storkøbenhavn	25	24	26
Nordsjælland	18	18	15
Hovedstadsomr.	**97**	**91**	**88**
Bornholm	1	1	1
Sjælland	15	16	13
Fyn	12	11	11
Jylland	33	32	39
Provinsen	**61**	**60**	**64**
Grønland	3	4	3
Europa	2	2	1
Asien	1	1	1
Total	**164**	**158**	**157**

Medlemsmøder

- *Medlemsmøde 148*
2. marts, kl. 16-23
Schifters Kvarters Fælleshus
Kbh. K (Holmen)

Generalforsamling
Foredrag
Tsagaan Sar
Kurt L. Frederiksen valgtes til posten som dirigent og afviklede generalforsamlingen på vanlig fast og venlig vis. Referatet blev bragt i Ger 104, side 30-31. (30 deltagere)

Ingeniørstuderende Tobias Skipper og Morgane Garreau fra *Engineering World Health DTU* fortalte om deres oplevelser som frivillige reparatører af teknisk udstyr på mongolske hospitaler og om deres møde med den mongolske kultur.

I Tsagaan Sar-festen deltog 55 voksne og 20 børn. Det er det hidtil højeste antal deltagere i Dansk Mongolsk Selskabs markering af Tsagaan Sar.

- *Medlemsmøde 149*
26. marts, kl. 19-20
Café Globen, Kbh. K

Smoggen i Ulaanbaatar
Gennem de seneste 3 år har fotograf Rasmus Degnbol dokumenteret den stigende luftforurening i nogle af verdens storbyer. Her ligger Ulaanbaatar desværre højt på listen over de mest forurenede byer med en partikelforurening, der om vinteren ofte er både 20 og 30 gange det maksimalt anbefalede. Rasmus berettede om den kritiske situation i hovedstaden, illustreret af hans egne optagelser. (15 deltagere)

- *Medlemsmøde 150*
28. maj, kl. 19-21
Café Globen, Kbh. K

At være ung i Mongoliet.
En mongolsk mediegruppe på fire unge præsenterede den mongolske NGO *Devjih Delkhii* (Verden i udvikling). Gruppens leder, Bold, fortalte engageret om deres græsrodsaktiviteter i et af Ulaanbaatars boligdistrikter og de forandringer, der er skabt som følge af indsatsen. (20 deltagere)

- *Medlemsmøde 151*
19. november, kl. 19-21
Café Globen, Kbh. K

Skole i Mongoliet
Johnny Baltzersen fortalte levende om et nyt 3-årigt projekt: *Better School Start – Better School Life*, som han netop havde sat i gang i Mongoliet. I sit oplæg gav han et overblik over den mongolske skole, dens udvikling gennem de sidste 30 år og den danske bistand til skolesektoren. Der var særlig fokus på skolegangen i de mongolske landdistrikter, og hvordan man kan holde skole for de udstødte og fattige børn i Ulaanbaatar. Johnny har siden 1992 arbejdet med skoleprojekter i Mongoliet. (20 deltagere)

Åbning af særudstilling
Hele bestyrelsen var inviteret til åbningen af den fantastiske udstilling *På Djengis Khans stepper* på Nationalmuseet 7. juni. Udstillingen indeholdt mange flotte genstande bl.a. indsamlet af Henning Haslund-Christensen i 1930'erne. Dansk Mongolsk Selskabs formand Bulgan Njama fik den store ære at holde en tale og forestå indvielsesceremonien (se Ger 105, side 3).

Det var en stor oplevelse at se udstillingen, som blev en kæmpe publikumssucces for Nationalmuseet.

Rundvisning på Nationalmuseet
I samarbejde med Centralasiatisk Selskab arrangerede Dansk Mongolsk Selskab 29. august en gratis rundvisning på Nationalmuseets særudstilling *På Djengis Khans stepper*. Christel Braae, der er museumsinspektør på Nationalmuseet, var vært på rundvisningen, som fandt sted en uge før lukningen. Hun er ekspert i Henning Haslund-Christensen-samlingens genstande fra de mongolske nomader i Indre Mongoli, som hun også har udgivet et udtømmende værk om: *Among Herders of Inner Mongolia*. (20 deltagere fra begge selskaber)

Besøg af mediefolk fra Mongoliet
En gruppe unge mongolske mediefolk på fire personer besøgte Danmark i tiden 26. maj – 2. juni. Formålet med besøget var for det første at bringe viden om forholdene i Mongoliet til den danske befolkning gennem foredrag, fremvisning af billeder og videoer og give interviews til danske medier; for det andet at indsamle viden og erfaringer til realiseringen af FN's mål for en bæredygtig udvikling og endelig for det tredje at lave udsendelser i mongolsk TV, radio og sociale medier om, hvad de har set og hørt i København.

Bulgan Njama udarbejdede i samarbejde med Michael Haslund et righoldigt program for besøget. Mediefolkene fik lejlighed til at interviewe fremtrædende repræsentanter for politiske partier, civilsamfundsorganisationer, uddannelsesinstitutioner, bofællesskaber og boligforeninger og meget andet.

Udgifterne til besøget blev finansieret af gæsterne selv (22.996 kr.) suppleret med bidrag fra Udenrigsministeriet (12.178 kr.), Dansk Mongolsk Selskabs Henrik Madsens mindefond (2.500 kr.) og Mongoliets konsulat ved Michael Haslund-Christensen (2.500 kr.).

Den mongolske mediegruppe besøgte bofællesskabet Munksøgård ved Roskilde 30. maj. Jens Asger fortæller om »gårdens« drift, mens Bulgan oversætter. Fra venstre: Hanne, Jens Asger, Bulgan, Toroo, Erkhme, Bold og Gantulga. Foto: Jan Koed

Mediefolkene genbesøgte København i september 2019; denne gang var gruppen på ni personer (se forsiden). De unge arbejdede intenst og fik lavet endnu flere optagelser og interviews i København og omegn. De valgte emner fra Danmark var bofællesskaber, boligformer, cykelkultur, børnepolitik, børneopdragelse og pædagogisk uddannelse.

Resultatet af anstrengelserne kan ses i form af 11 TV-udsendelser i Mongoliets TV-kanal *Edutainment TV* i en debatgruppe på Facebook. Udsendelserne har fået kæmpestor opmærksomhed i Mongoliet.

Der var mange, der ydede et bidrag til besøget på forskellig vis. Tak til Annelise, Christian, Jan, Anita, Bettina, Gitte, Michael og hans familie, Ojuna, Adam, Tseegii, Ann, Susanne, bofællesskabet i Munksøgaard, Bethesda, CPH village, Urban Rigger, Boligforeningen på Holmen, Danmarks Cyklistforbund, Folketinget, Udenrigsministeriet og mange flere.

Ballet-gallaforestilling
Et stort anlagt og flot kulturarrangement fandt sted i Ulaanbaatar 29. juni. Ni af Den Kongelige Ballets bedste dansere optrådte i Ulaanbaatar for 1000 begejstrede tilskuere. Forud var gået langvarige brevudvekslinger og aftaler, inden arrangementet kunne falde på plads. Det var et fantastisk dansk kulturfremstød i Mongoliet, som Danmark kan være stolt af (se Ger 105, side 10-11).

Besøg af mongolsk diplomat
I slutningen af juli 2019 fik vi besøg af en kendt mongolsk diplomat og forsker D. Bayarkhuu. Han kom til Danmark sammen med sin kone og sit barnebarn. De blev her i 3 dage og var meget begejstrede for Danmark. Efter hjemturen har han skrevet flere store artikler på mongolske internetmedier og trykte aviser om Danmark. Han blev ligeledes interviewet i Ger af vores lokale udsending (se Ger 105, side 7-9).

Regnskabet
Kontingentindtægten viste igen en faldende tendens, hvilket afspejler det vigende medlemstal. Administrationsbidraget fra det igangværende bistandsprojekt i Mongoliet er aftalt til 5.000 kr. pr. år i årene 2019-22. Atter i 2019 har vi kunnet glæde os over et ekstraordinært

Dansk Mongolsk Selskab

Regnskab for perioden 1/1-2019 – 31/12-2019

		2018		2019
RESULTATOPGØRELSE				
Indtægter				
Kontingent	28.250,00		27.350,00	
Administrationsbidrag NGO	15.000,00		5.000,00	
Diverse (bogsalg)	14.600,00	57.850,00	21.001,00	53.351,00
Udgifter				
Kontorhold	131,90		119,90	
Ger, trykkeudgifter	18.862,50		18.862,50	
Ger, porto indland	7.182,00		7.383,00	
Ger, porto udland	2.160,00		3.130,00	
Porto	2.178,00		1.700,00	
Internet	87,50		311,75	
Møder	4.716,35		528,80	
Repræsentation	320,00		1.329,00	
Bidrag til Wendys skoleprojekt	0,00		7.500,00	
Diverse	2.620,87		672,33	
Gebyr	436,00	38.695,12	452,46	41.989,74
Årets resultat		19.154,88		11.361,26
Dæhnfeldtlegat primo		90.337,02		46.839,86
Legatpenge overført til Mongoliet		-45.410,70		0,00
Wendys skoleprojekt		1.888,00		-1.888,00
Gebyr		-1,00		0,00
Rente		26,54		2,13
Ultimo		46.839,86		44.953,99
Henrik Madsens mindefond primo		0,00		0,00
Overført fra projektkonto		0,00		13.900,00
Bidrag til mongolske mediefolk		0,00		-2.500,00
Ultimo		0,00		11.400,00
BALANCE				
Pr. 1. januar 2020				
Aktiver				
Kasse		2.117,85		2.124,55
Danske Bank		62.498,92		73.853,48
Nordea		46.839,86		56.353,99
Balance		111.456,63		132.332,02
Passiver				
Egenkapital:				
Primo		135.798,91		111.456,63
Årets resultat		19.154,88		11.361,26
Legat og mindefond		-43.497,16		9.514,13
Balance		111.456,63		132.332,02

stort salg af bogen *Mongoliet – stemmer fra steppen* i forbindelse med nomadeudstillingerne på hhv. Moesgaard Museum og Nationalmuseet.

På udgiftssiden noteres et stort fald i mødeudgifterne, hvilket skyldes den store tilslutning til forårsfesten i 2019, en rimelig lokaleleje og at årets øvrige møder er foregået i lokaler, der stilles gratis til rådighed. Stigningen i repræsentationskontoen skyldes, at DMS modtog flere gæster fra Mongoliet end sædvanligt.

Bestyrelsen besluttede i årets løb at bevilge 7.500 kr. til Wendy Rahbek Thomsens udvekslingsprojekt mellem skolen i Erdenebulgan og skoler i Sydsjælland (se Ger 105, side 31). Årets diverse-post faldt markant grundet en ekstraordinær udgift til tryk af en reklameflyer i 2018. Det samlede driftsoverskud blev på 11.361 kr., et fald på 7.794 kr. i forhold til året før.

Fra Dæhnfeldtfonden blev der ikke overført midler til Mongoliet i 2019. Der blev tilbageført 1.888 kr. til Wendys skoleprojekt, penge der havde stået »parkeret« fra forrige år.

I forbindelse med skift af pengeinstitut for projektkontiene besluttede bestyrelsen at overføre midlerne fra Henrik Madsens mindefond til selskabets konto i Nordea. Af disse midler bevilgedes 2.500 kr. til støtte for fire mongolske mediefolks reportagerejse til Danmark i sommeren 2019.

Medlemsbladet Ger
I 2019 udgav Dansk Mongolsk Selskab 3 numre af Ger, numrene 103 (feb.), 104 (maj) og 105 (sep.), alle med 32 sider, i alt 96 sider A4. Samtlige ældre numre af Ger bortset fra seneste årgang kan findes på Dansk Mongolsk Selskabs hjemmeside under menupunktet *Om selskabet*, hvor de er tilgængelige for alle. Redaktionen forsøger at sammensætte stoffet, så der både er noget for de historisk interesserede og for dem, der ønsker at følge Mongoliets samfundsmæssige udvikling i nutidens omskiftelige verden. Desuden bringes nyt om selskabets virke. Bladet produceres af Jan Koed i samarbejde med den øvrige redaktion, Bettina Gram, Bulgan Njama og Rolf Gilberg, og forfatterne.

Hjemmesiden
Selskabets hjemmeside fungerer tilfredsstillende, så ud over annoncering af selskabets egne arrangementer er der ikke sket ændringer med hjemmesiden i 2019.

Facebook
Dansk Mongolsk Selskabs Facebookgruppe er en vigtig kilde til udveksling af nyheder om Mongoliet og kommende arrangementer. Medlemstallet var ved redaktionens slutning på 447. Gruppen bestyres af Burmaa Nyamaa.

Bestyrelsen

NGO-projekter

Skabelse af ansvarlige og bæredygtige lokalsamfund i Mongoliet
År 2019 var et rigtigt aktivt år for vores partnerorganisation NTS. I januar 2019 rejste Bulgan Njama og Jørgen Ringgaard til Mongoliet for at sætte projektet i gang i samarbejde med NTS. Der blev skrevet samarbejdsaftale og detaljerne i alle projektets elementer blev gennemgået. Kort efter rejste vores lokale partnere til 13 lokalområder for at holde informationsmøder, indgå aftaler med myndigheder og rekruttere lokale koordinatorer og undervisere.

Det er ikke en let opgave at finde meget dygtige, meget engagerede og erfarne koordinatorer og undervisere til de beskedne lønninger, projektet byder på. Koordinatorerne får en løn svarende til ca. 900 kr. brutto om måneden, og den lokale underviser får betaling, når vedkommende underviser. Timesatsen for underviser er ca. 20 kr.

Det var en dejlig nyhed, da det lykkedes at finde dygtige og engagerede folk i 13 lokalområder. Efter at de lokale aftaler var indgået og lokale koordinatorer og undervisere var rekrutteret, rejste Jes Colding og Bulgan Njama til Mongoliet i juni 2019. De var med til at gennemføre projektets opstartkursus for 26 lokale deltagere, der fik en detaljeret indføring i projektets mål, aktiviteter, metoder og tidsplan (se Jes Coldings artikel i Ger 105, side 4-6).

I projektet er tilknyttet en af de største eksperter i virksomhedsundervisningskurser, og det er en virkelig stor fordel. Han er virksomhedsunderviser i ILO (Internationale Arbejdsorganisation). I projektets opstartsfase besøgte underviseren vores syv tidligere projektområder. De virksomheder, som enten startede eller ekspanderede under det tidligere projekt, fik tilbudt at være med i virksomhedskurset, der opkvalificerer deres ansatte. 79 personer i de syv områder deltog i kurset og betalte små 10 mio. tugrik (ca. 24.700 kr.) i henhold til de indgåede aftaler.

Underviseren uddannede ligeledes vores 26 lokale koordinatorer og undervisere til at blive velkvalificerede virksomhedsundervisere og -rådgivere. Kravene til deltagerne er meget høje. Der kræves stor koncentration under opgaveløsningerne, og de skal bestå kurserne. Vores to ledende ansatte i projektet er ligeledes uddannet som virksomhedsundervisere.

Efter gennemført kursus rejser de lokale koordinatorer og undervisere hjem for at rekruttere kursusdeltagere til deres kurser: »Start dit firma« og »Udvikl din forretning« i deres lokale områder.

Kurserne er ikke gratis. Projektet betaler langt størstedelen af kursusomkostningerne, mens deltagerne betaler en mindre del af udgiften.

»Start dit firma«-kurset koster ca. 150 kr. per deltager, og »Udvikl din forretning«-kurset 310 kr. per deltager. Så opgaven er ikke helt let i et land, hvor folk er vænnet til at modtage gratis kurser. Får man ikke et tilstrækkeligt antal deltagere, falder hele projektets idé om finansiel bæredygtighed. Det er en udfordring for alle parter.

I september 2019 besøgte Jørgen Ringgaard og Povl Anker Andersen projektet. Jørgen deltog i en strategi-workshop for NTS' organisatoriske udvikling og bæredygtighed. Povl rådgav omkring projektets forvaltning af midler, budgetlægning, regnskab og projektets finansielle bæredygtighed.

Det er en god nyhed, at der skabes resultater. Frem til slutningen af året deltog 269 deltagere i 19 lokale forretningsudviklingskurser. Kursusdeltagerne indbetalte ca. 40.000 kr. til projektet. Undervisningsudgifterne var på ca. 108.400 kr.

I de 13 områder er der gennemført 16 kurser rettet mod etablering af spare- og lånegrupper (ONBB). På dette grundlag er der etableret 39 spare- og lånegrupper med 487 medlemmer. Der er opsparet ca. 36,9 mio. tugrik (ca. 91.900 kr.), der er ydet 147 lån på 24,7 mio. tugrik (ca. 61.580 kr.), og der er etableret forskellige fonde (f.eks. en socialfond) med ca. 3,4 mio. tugrik (8.548 kr.). NTS har i øvrigt en Facebookgruppe: *Social Partnership Network.*

Spare- og lånekooperativet NNTS

Spare- og lånekooperativet NNTS er et af de projekter, som i dag kører næsten uafhængigt af projektstøtte fra Dansk Mongolsk Selskab. Formålet er at yde medlemmerne finansiel service. Medlemmerne tilbydes desuden træningsaktiviteter med henblik på at forbedre medlemmernes økonomiske situation, og der gennemføres sociale, kulturelle og sportslige aktiviteter.

26 koordinatorer og undervisere fra 13 lokalområder er samlet i NTS' møderum i Ulaanbaatar til opstartkursus. *Foto: Bulgan Njama*

I marts 2019 har kooperativet afholdt ordinær generalforsamling, hvor der blev afholdt valg til kooperativets bestyrelse, lånekomité, tilsynskomité og valg af kooperativets formand i henhold til loven om spare- og lånekooperativer. Bestyrelsen har afholdt møder hver måned. Lånekomité og tilsynskomité har ligeledes mødtes regelmæssigt.

I april 2019 blev kooperativets tidligere direktør – i dag menigt bestyrelsesmedlem – Tunga Nyamaa inviteret til Canada for at deltage i et kursus og studere deres erfaringer. Det var en kæmpestor ære og anerkendelse fra en international organisation. Efter hendes hjemkomst inviterede NNTS sine medlemmer, repræsentanter fra den mongolske sammenslutning af kreditforeninger (MOCCU) og repræsentanter fra andre kreditforeninger til informationsmøde om Canadas mangeårige erfaringer med kredit- og spareforeninger.

NNTS' nuværende direktør Oyungerel Vangan har stor erfaring fra finansielle institutioner, og det er uden tvivl et stort plus. NNTS spare- og lånekooperativet har i dag 114 medlemmer. 80% af medlemmerne er kvinder. 20 af medlemmerne er i alderen 18-35 år, 19 er i alderen 36-45 år, 23 er i alderen 46-55 år, og 52 medlemmer er i alderen over 56 år.

NNTS har i dag ca. 154,9 mio. tugrik aktiver svarende til 385.290 kr. I 2019 er der givet lån for 97,25 mio. tugrik (ca. 241.802 kr.) til 32 medlemmer, og 85,5 mio. tugrik lån (ca. 212.512 kr.) blev betalt tilbage. Medlemmerne har en opsparing på 110,3 mio. tugrik (ca. 274.251 kr.). Kooperativet er i dag i stand til at dække de fleste af sine udgifter, og der betales en begrænset løn til to medarbejdere.

NNTS er medlem af den mongolske sammenslutning af kreditforeninger (MOCCU), og via dette medlemskab har de mulighed for at deltage i kurser og rådgivninger.

En af de største præstationer er, at NNTS har en demokratisk tilgang og praksis. Der foregår en åben og regelmæssig kommunikation med medlemmerne gennem de sociale medier m.m.

Projektet *Avyas*

I 2019 har projektet støttet fem studerende: Tsaschiher og Sergelen, begge journalststuderende, Narantuya, der læser internationale rela-

tioner, Buyantogs, IT-studerende og Chancandulam, der læser finansiel uddannelse. Tsaschiher blev efter ca. ½ år på projektet headhuntet af Mongoliets Nationale TV og Radio.

Tsaschiher blev erstattet af Sergelen, som også er journaliststuderende. De virker alle meget engagerede og arbejder på projektet nogle timer ugentligt. De udtrykker alle, at de lærer meget af projektet og af NTS. Avyas er et godt projekt, der gavner alle parter i projektet: de studerende, NTS, NNTS og vores lokale organisationer samt de uddannelsesinstitutioner, hvor de læser. Nedenstående skrivelse vidner om projektets store betydning for de unge studerende:

»Jeg hedder Tsaschiher. Jeg er 4. års studerende ved Mongoliets Kultur og Kunst Universitet og studerer journalistik. I 2019 blev jeg omfattet af Dansk Mongolsk Selskabs og Socialt Partnerskab Netværks NTS program *Avyas*. Som følge af dette program kunne jeg koncentrere mig om studiet uden at bekymre mig om mine studieudgifter. Ved siden af havde jeg mulighed for at deltage i NTS' aktiviteter. …

Jeg er endnu ikke helt færdig med min uddannelse, men jeg er blevet ansat i Mongoliets største nyhedsbureau som journalist. Jeg vil gerne udtrykke min inderlige tak til de venlige NTS-medarbejdere, der har påvirket, støttet og udviklet mig. NTS er et godt team af mennesker, der arbejder for at realisere mange unges drømme. Jeg er stolt af jer. Held og lykke med det fremtidige arbejde.«

Bulgan Njama

Status 2019 på støtteprojekter

Dansk Mongolsk Selskab administrerer følgende bankkonti for tilknyttede fonde og støtteforeninger samt projektkonti:

		2018	2019
Børnefond			
Nordea ultimo	konto 7555 575 240 (lukket)	**424**	**0**
Gadebørn i Mongoliet			
Nordea ultimo	konto 7560 645 818 (lukket)	**37.751**	**0**
Administrationskonto vedr. projekter			
Nordea ultimo	konto 8966 659 581	**6.199**	**0**
Administrationskonto vedr. projekter			
Merkur ultimo	konto 1066 242	**0**	**14.499**
Projektkonto			
Merkur ultimo	konto 1067 456	**0**	**21.983**
Indsamlings- og støttekonto			
Merkur ultimo	konto 1067 364	**0**	**24.141**
Fast ejendom, lokaler i Ulaanbaatar			
erhvervet i 2004		**404.278**	**404.278**

Etiske og forretningsmæssige overvejelser har ført til en beslutning om at skifte bankforbindelse fra Nordea til Merkur Andelskasse. I Merkur åbnede vi den 18. januar 2019 tre nye konti. Fem konti i Nordea (hvoraf de to har været i nul de sidste 2 år) er således lukket pr. 21. december 2019. Der er ovenfor gjort status for de nævnte konti.

Indestående på Børnefond og Gadebørn i Mongoliet blev ved lukningen overført til Indsamlings- og støttekontoen i Merkur. Der var inden overført kr. 13.900, doneret i 2018 i mindet om afdøde Henrik Madsen, til Dæhnfeldtfonden v/ Dansk Mongolsk Selskab.

Metal-Rottens år

24. februar 2020

11. februar 2021

Dagsorden

1. *Valg af dirigent.*
2. *Formanden og bestyrelsens beretning om selskabets aktiviteter i 2019.*
3. *Kassereren fremlægger det reviderede regnskab for 2019.*
4. *Fastsættelse af kontingent for 2021.*
   Bestyrelsen foreslår uændret kontingent.
5. *Valg af bestyrelsesmedlemmer.*
   På valg er: **Anita Garbers Michael Haslund-Christensen, Jan Koed, Henrik Bo Thrane, Chalotte Vad**
   Henrik har ønsket at træde ud af bestyrelsen. Øvrige bestyrelsesmedlemmer er villige til genvalg.
   Ikke på valg er: **Elisabeth V. Friis, Bettina Gram, Lars Højer, Bulgan Njama**
6. *Valg af suppleanter.*
   Chuka Ringgaard
   Chuka er villig til genvalg.
7. *Valg af revisor.*
   På valg er: **Povl Anker Andersen**
   Povl er villig til genvalg.
8. *Indkomne forslag.*
9. *Eventuelt.*

POST B
PP DANMARK
Returneres ved varig adresseændring

DMS nyt

MEDLEMSMØDER

• *Medlemsmøde 152*
Lørdag den 29. februar kl. 16-23
Spejdercenter CPH
Wagnersvej 33, 2450 København SV

Ordinær generalforsamling

Dagsorden
se side 31

Tsagaan Sar

Forårets komme og det mongolske månenytår *Tsagaan Sar* fejrer vi på traditionel vis med hyggeligt samvær, god mad med hjemmelavede *buzz* og underholdning. Festen starter ca. **kl. 18**.

Prisen for deltagelse er **200 kr.** pr. deltager inkl. mad og drikkevarer. Børn og unge under 18 år deltager gratis. Gæster uden medlemskab er meget velkomne til at deltage i festen til samme pris. Tag gerne jeres dell på!

Tilmelding sker ved senest **mandag den 24. februar** at indbetale det aktuelle beløb på selskabets bankkonto reg.nr. 1551, kontonr. 7841582 eller på MobilePay 83554. Husk at skrive navnet på deltager(ne) og evt. antal børn og mærk indbetalingen *Forårsfest* eller *Tsagaan Sar*.

Efter aftale med kassereren Jan Koed, tel. 2342 1128, jk@cadaid.dk, kan der betales kontant eller med MobilePay ved indgangen.

♦

• *Medlemsmøde 153*
Tirsdag den 10. marts kl. 19-21
Café Globen, Turesensgade 2B, Kbh. K

En samtale om Children's Ger

Children's Ger i den vestlige udkant af Ulaanbaatar giver udstødte og fattige børn og unge en chance for at lære at læse, skrive og regne, og de værst stillede familier får hjælp til at klare hverdagen. *Children's Ger* er en unik kombination af skole og socialt arbejde.

Over 1200 børn har færdiggjort grundskolen på *Children's Ger*, snesevis af familier har fået – og får – en håndsrækning til at klare skærene, når det ser værst ud. Gennem næsten 25 år har to seje kvinder, **Saraa** og **Tungaa**, været krumtappen i undervisningen og i det sociale arbejde.

Dansk Mongolsk Selskab og CICED, der har støttet projektet siden 2010, inviterer til samtale om *Children's Gers* arbejde. Efter et kort oplæg bliver der mulighed for at stille spørgsmål til **R. Sarantuya** (Saraa) og **P. Munkhtungalag** (Tungaa), **Ines Stolpe**, initiativtager, og **Johnny Baltzersen**, formand for CICED. Alle er velkomne.

♦

• *Medlemsmøde 154*
Onsdag den 25. marts kl. 19-21
Café Globen, Turesensgade 2B, Kbh. K

Kortlægning af økosystemer

Narangerel Davaasuren er specialist i anvendelsen af moderne GIS-værktøjer til kortlægning af kommunegrænser og miljøforvaltning i Mongoliet (GIS = Geografisk Informationssystem). Hun vil give os et indblik i sit arbejde med ved hjælp af geospatiale data at fastlægge administrative grænser i Arkhangai Aimag og kortlægning af økosystemer i Khövsgöl Aimag.

Narangerel har en kandidatgrad i miljøvidenskab og geoinformation fra Wageningen Universitet og Twente Universitet i Holland. Hun bor for tiden i Helsingborg med sin danske mand. Hendes foredrag vil være på engelsk uden alt for mange fagudtryk.

♦

• *Medlemsmøde 155*
Tirsdag den 28. april kl. 19-22
Teater Nordvest, Rentemestervej 25A, København NV

Mongolsk teaterforestilling

Oplev den mongolske børneteatergruppe **Bamboo Theatre** opføre musikforestillingen *Æble* hos teatergruppen **Batida**, der holder til i Teater Nordvest (se side 25). Efter forestillingen fortæller begge teatergrupper om deres arbejde med børneteater og svarer på spørgsmål. Gratis arrangement.

Afsender:
Dansk Mongolsk Selskab
c/o Jan Koed
Clara Pontoppidans Vej 41
2500 Valby